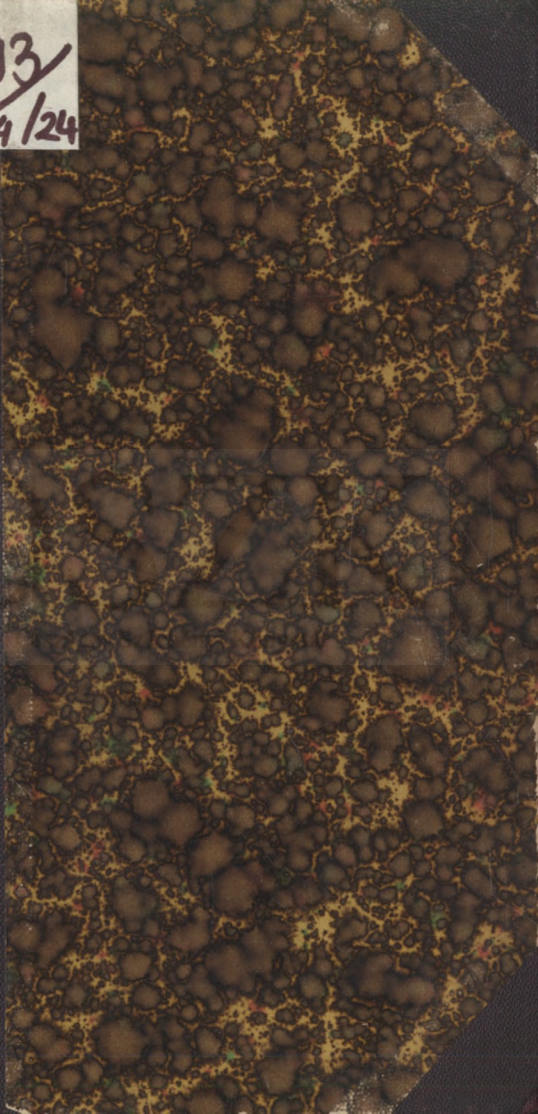

14.993
4/24

Athenaeum
olvasótára

BARTÓK

Szemfény-
vesztők

II.

IV 24.

N.M.

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

~~L. 1043.~~
L. 1043.
L. 1043. szám.

AZ ATHENAEUM OLVASÓTÁRA.

IV. 24.

KÖTELES PÉLDÁNY
A MAGY. NEMZETI MUZEUM RESZÉRE

A

SZEMFÉNYVESZTŐK

REGÉNY

IRTA

BARTÓK LAJOS

MÁSODIK KÖTET

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA

1896

KÖTELEK PÉLDANY
A MAGY. NEMZETI MÚZEUM RÉSZÉRE

14.993/4/24

~~25.450.~~

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
Nyomtatv. Növedéknapló
1896. év. 778. sz.

MÁSODIK RÉSZ.

Országos Széchényi Könyvtár

A z e r d ő b e n .

XX.

A palotai erdőbe lépünk, mely Budapest tövében zöldel, a Rákos egyik homok-zátonyán.

Ez erdő erdőnek olyan, mint a régi szinpadoké, mikor a pusztá deszkákra kitűztek egy táblát e felirással: »Erdő«. S azt erdőnek kellett képzelni. De ha megfordították »Tenger« is lehetett. (Nálunk: homoktenger.)

Mint népszerű színterére a pisztolypárbajoknak, ide hajtatott ki másnap reggel Viktor Armandal és Perghóval.

— Ez az a tisztás, — mondá Perghó segéd-társához. Armand, baljában a pisztoly ládikával, egy tekintetet vetett körül.

— Szegény sebesült akácok! Táblát kellene kifüggeszteni: »A fák a művelt verekedők figyelmébe ajánlatnak!« — s nem puffogatnának többet.

Viktor órájára nézett:

— Nyolcz mult.

— S még se Napoleon, se Sivárszky, — jegyzé meg Perghó az ut felé tekintve.

— Később is szivesen látjuk, — mondá Viktor.

— Viktor, — kezdé Armand, cigarettre gyujtva.

— Nos?

— Nem zúg a fejed a tegnapi dáridótul? Mi volt az voltaképpen?

— Mi? Hát társaság.

— Szalon! — hangsulyozá Perghó, bajuszkáját pödörítve.

— Vagyis estély, — egészíté ki Viktor.

— Igaz, de nekem ugy tetszett, mintha az egész Komróczy-szalon egy bábeli ujságlap lett volna. Meg volt egy lapnak minden rovata, csakhogy egymás hegyén-hátán összevissza tánczoltak, hogy az olvasó beleszédült. Tele volt mindennel; de minél többször átfutottad, annál üresebb lett tőle a fejed.

— Halljuk a rovatokat, — sürgeté kaczagva Perghó.

— Összeállitom az egészet, mondá Armand. Vezércikk: Komróczy Gáspár. Országgyűlés: Napoleon. Tudomány: Bundár. Irodalom: Szegfűszeghy.

Sport: az athléták. Ujdonságok: Köszméthy; »tudod, barátom«.

— És te?

— Külföld.

— És Celesztin?

Armandnak az álmatlan éjtől kissé halvány arca perczre fellobbant, de rögtön egész könnyűséggel felelt meg. Viktor felé fordulva:

— Divat...

— És a tárcza?

— A tárcza, a tárcza... Az is az én rovatom, azért olyan üres. Hó, de nem! — gondolá hozzá, mellényzsebére tapintva. Itt a jó Sivárszky ezresei!

— S Malvint hova számitod? — kérdé hirtelen Viktor.

— Szegényke, — szólt szánakozva Armand, — ő már nem számit. Hymenhirek, — megczáfolva.

— S a Bazár-rózsák szellemes irónői? — kérdé ismét Perghő.

— Hirlapi kacsák!

— És Sivárszky ur?

Armand földre dobta cigarettjét.

— A törvényszéki csarnokba vele! Nem is erre a porondra!

— Mi okból? — kérdé kíváncsian Viktor.

— Ah haha! S mi köze Malvinhoz!

— Azt láthattuk — felelt gúnyos hangon Viktor. S ha már egy nő lovagjául lépett föl, a nőnek tartozunk vele, hogy elfogadjuk. Én bosszankodom is ez emberre.

— Töltsd bosszudat, bár a pisztoly csak szól, de nem okoskodik. De meg léssz-e te bosszulva, s meg lesz-e ő fenytve, bárhova dől a koczka? Legfeljebb ő csikarja ki tőled, a mit maga emberségből meg nem szerezhett: a részvétet s tisztességet. Csak elégtételt szereztél neki azzal, hogy agyonlövöd.

— Megköszöni ő ezt az elégtételt.

— Már másik érdeemes ellenfeled, Napoleon.
— á la bonheur!

De Viktor e perczben fennakadva nézett Armandra:

— Egyenest vele kezdjem, s talán elejtsem Malvin bátyját? Ah! . . .

— Nem, nem! — szabódék erősen Armand. Csak meg akartam győződni, hogy azért vagy felbőszülve a titkárra s kiméletes a bátya iránt, mert mindig a leány az, a kit igazán szeretsz. No, valld be, valld be!

A jó barát melegen sürgette, de Viktor macskásul válaszolt.

— Nagyon csalódol. Sivárszky bőrével mint győzelmi jelvényt akarok beszámolni Celesztinnek. Lába elé teríteni szőnyeg gyanánt.

— Ugy? — mormogá félre Armand. No majd teszünk róla!

Perghő a távolba merüléséből visszafordult:

— Egy kocsi megállt; kiszálltak.

— Csak Napoleon s a segédek és az orvos, — jegyzé meg Armand. Hol van a titkár? Talán elvesztették az uton?

— Ott jön, a másik kocsiból, — felelt csakhamar Perghő.

— Ki az vele?

— Doktor Foncsor. Jól gondoskodnak egészségökről.

De Armand arcza elkomorult:

— Két orvos? Legyünk elkészülve a halálra!

XXI.

Valóban nem hiányzott senki és semmi. Megjött elől Napoleon, kíséretében Szegfűszeghy és Czompó, a két segéd és dr. Suli és dr. Foncsor, a

két orvos, a kinzó kamrákkal, a mit az orvosi műszereknek neveznek.

Ünnepélyes meghajlással kezdték:

— Uraim!

— Uraim, — folytatá czilinderét megbillentve Czompó Gida, kívül igen gondozott fejü szónokuk, — van szerencsénk feleinkkel, ugymint Komróczy Napoleon és Sivárszky Ernő urakkal megjelelni, hogy a fennforgó lovagias ügyben, a lovagiasság szabályai szerint, a lovagias megállapodáshoz képest lovagias —

— Elégtételt szolgáltatassunk, köszönet, uram!

— egészíté ki Armand.

A segédek kezét fogtak, s Czompó megelégedéssel nyugtázta önmagának:

— Ezt lovagiasan adtam!

— Csakhogy az elsőség Sivárszky úré, — mondá Armand, — s mig ő meg nem jelent . .

— »Zöld erdő lakásunk! . . .« hangzék e közben Sivárszky hangja. »Ernáni«-ból dudolta a banditák karát. Jó reggelt, uraim! — szólta nagy illemmel emelintve meg egy körhajlással czilinderét. Ah, sajátyszerü, mily egészséges itt a levegő. Az illatos erdő, a harmatos fü, a természet ébredése. Ah! a természet . . .

— Ne beszéljen annyit. — mondá a szemtelen megjelenésre Armand. Kötelesség szerint kérdem: semmi új ok, mely a fegyveres elintézést fölöslegessé tenné?

— Nincs! — szólalt meg Napoleon.

Erre Viktor is tagadólag intett.

— Sajátszerü! — volt Sivárszky mosolylyal kísért nyilatkozata.

— Itt a pisztolyok, fordult Czompóhoz Armand. És Szegfűszeghyhez: A távolságot talán lesz szives kimérni, uram. S mi töltünk.

— Én ugy is szoktam mérni verseimet! — kockáztatá meg a szellemes Zenő.

Armand, mint vezér-segéd, végezte a töltést Czompóval.

— Becsusztatom a golyókat s lefojtom.

— Milyen szép fényes ez az ólom! — jegyzé meg az ujoncz segéd.

— S milyen sötét a halál! — sóhajtott Armand. Hja, Kirner bonbonjai! Nem jó belőle sok. Megfekszi a gyomrot. Igy. Most fel a gyutacs csal.

— Lovagiasan, rendben! — adta szentesítését Czompó.

Szegfűszeghy ez alatt Sivárszkyhoz oldalgott. A jó fiu ezt sugta neki gyöngéd czélzással:

— Aztán csak kiméletesen lödd meg. Érted?

— Nevetség! — felelt az félvállról. De Czompó is tanuja volt Szegfűszeghy intervencziójának s dühösen torkolta le:

— Ne blamálja lovagias méltóságunkat. Ön érzelgős filkó!

— Hah, érzelgős én! — pattant vissza Zenő.
— Sértés!

— Vedd, ahogy tetszik!

— Veszem. Itt a névjegyem. Én érzelgős!

— Sivárszkyhoz fordult: Fölkérlek segédemül.
Utánatok rajtunk a sor, Czompó!

És már kitört volna a »bellum omnium contra omnes«, amiből még a világ és palotai erdő nem látott: de Armand közbevágott s tekintélyével lefegyverezte őket.

— Végezzük már! — türelmetlenkedék Viktor.

— Mézni, uraim, mézni!

— Bátran, Szegfűszeghy! — biztatá Sivárszky, s Napoleonnak sugta: Neki van leghosszabb lába.

— Harmincz lépés, öt avance, — jelenté ki. Armand egy szélső fánál megállva. Ez a kiinduló pont. Rajta.

— Haladjunk, a dolog komoly! — mondá Szegfűszeghy. S nagy léptekkel utnak indult. Czompó,

Perghő egyenkint utána, ellenőrzésül, lud-felvonulásban. Egy, kettő, három, négy . . . tizenkettő, tizenhárom . . . így olvasta Zenő a kimérendő távolság közepéig, ott pár számmal elhibázta visszafelé: Kilencz, tiz . . . Végül eltűnve a fák közt, messziről bekiáltott: Harmincz!

— Állj! — dörgött rá Armand.

— Hahó, Szegfűszeghy! — kiáltott Suli, hallgatózva.

— Hahó, hahó! — hangzott kis vártatva a távolból Szegfűszeghy jeladása.

— Helyén van, mint Gyöngyös! — jegyzé meg a párbajviselt doktor Foncsor, hosszú szakállát gúnyosan simogatva. Portékái ki voltak előtte pakolva a ládából, mint a mézeskalácsos előtt.

Armand megkinálta a pisztolyokkal Sivárszkyt:

— Válasszon uram, s foglalja el Szegfűszeghy úr helyét. Barriére öt lépés, lövés harmadik taps után, harmincz másodperc alatt.

Lefesthetlen mozdulat, melylyel Sivárszky a pisztoly után nyult, míg Armand megfejthetlen tekintettel szegzé rá szemeit, zavaróbb hatással a pisztolyoknál.

— Nevetség! — mondá Sivárszky átvéve az

egyik fegyvert. Most vagy mindent eltalálok, vagy vége az egész tréfának.

Ezzel elment, s Armand átnyujtá a másik pisztolyt Viktornak. Helyökre uraim, — mondá, s mind elfoglalták helyeiket, a mérők is visszaérkeztek. Armand a középben foglalt állást Czompóval, keresztben a két féllal, nem is nagyon távol a célvonaltól.

— Figyelje ön is az időt, — mondá Czompónak.

A fiatal segéd társ kissé elpirult, aztán mellyenzsebébe nyult, s megnézve az óra helyét, akadózva mondá:

— Az enyém . . . megállott . . .

— Tehát ön! — szólt Armand az éppen elhaladó Szegfűszeghynek. Ez csinos meghajlással felelt, a háttérbe igyekezve Perghó mellé:

— Bocsánat, az enyim meg elment.

— Tehát nézem én — mondá Armand hivatalos méltósággal és zsebébe nyulva kiegészíté: — a delejtűmet . . .

Háromszor tapsolt, aztán nézte — a delejtűt. Viktor lőtt.

— Hosszu percz! — suttogá Szegfűszeghy. Uj lövés kívülről és zuhanás.

— Hah! ördög és pokol! — kiáltott Sivárszky.

Maga Armand is meghökkenve bámult:

— Teringettét! Mi történt?

Az orvosok oda siettek.

— Meglőve! — kiáltá Szegfűszeghy.

— Hogy a manóba történhetett? — csodálkozék Armand. Hiszen nem Viktor lövésére esett el! Öngyilkos lett volna?

De élve hozták be, kezébe szorult pisztolylyal, a mi még pipált.

Armand előtt Sivárszky levágta a pisztolyt s fájdalmas arczczal fakadt ki:

— Jaj!... Ez nem eljárás!

— Alá a plaidemet! — buzgólkodék Szegfűszeghy. De a sebesült kétségbeesve tiltakozott:

— Le ne ültessenek! Mindenütt találva érzem magamat.

Az orvosok már elkezdték véres munkájokat, igazolván, hogy a párbajnál se jár a baj egyedül. Dr. Sulinak szemébe tünt:

— Jobb arczán kék folt, s még sem tud leülni?

— Hol érez fájdalmat? — kérdé dr. Foncsor, kinek tapogatásaira a sebesült többször kénytelen volt eljajgatni magát; s jobb arczára, jobb kezére és véknyára mutatva, szólt:

— Sajátszerü, csak itt, — itt, — és itt.

Dr. Suli konstatálta a helyzetet.

— Akkor ott meg van löve. Örüljön, uram, gratulállok, ritka eset: a golyó az arcot, kezet és vékonyat érte egyszerre és pedig saját lövése után. Le fogom irni az orvosi hetilapban.

— Egy golyó, három seb, — jegyzé meg dr. Foncsor. Le fogom irni a Gyógyászatban.

Erre dr. Suli kezelni kezdé a sérelmes jobbot, s diagnosztizált: A jobb kezen a bőrfolytonosság hiánya észlelhető, mely erőszakos külbehatás által idéztetett elő.

— Mulatságos! Nemhogy bekötnék!

— Nem ütés ez a seb? — kérdé Armand erősen fujva a cigarett-füstöt. Dagadt és veres. Megrugta a pisztoly.

— Persze, hogy megrugott! — méltatlankodott Sivárszky természetes hangján. Ez botrány. Kezemet arcomhoz rugta, a lökés ereje egyuttal helyet foglalni kényszerített. Kérek cigarettet.

— Talán hirtelen süttöted el? — kérdé Zenő mig Sivárszky rágyujtott, mire ez csak egy gyilkos tekintettel válaszolhatott. De Armand már emlékezett, hogy a titkár úr nagyon is közel emelve a pisztolyt, nagyon is jól meg akarta célózni ellen-

felét. Annál jobb, hogy ő meg kettős erővel tömte meg a pisztolyt.

E közben szépen bekötötték Sivárszkyt s mondá: — Ördög vigye a rugós pisztolyait! Remélem, felkötve kell hordani kezemet?

— De: »Kérem most a kezét!« szólt dr. Suli kegyetlenül.

— Sajátságos! Mit akar vele?

— Nézzen csak belé! — válaszolt a jeles műtő, ki csak körszakált hordott, tükröt tartva elé. Az belepillantott s egy szivárvány színű daganatot látott a szeme alatt végig vonulni; mintha minden foga meglódult volna.

— Gyalázat! Ez én vagyok?

— Szépen bekötözzük — nyugtatá meg dr. Suli, — ime. S otthon hidegvizzel borogatjuk.

A bátor hölgylovag hamar vigasztalódott.

— Eh, annál érdekesebb kinézés! Megtettem a magamét. Mindent te érted, angyal!

— És most már én vagyok szólásra jegyezve, — lépett elő egy új alak, ki eddig félelmesen vonult meg a háttér homályában, mint Don Silva a kürttel. Kérem a pisztolyt, — tevé hozzá ridegen, s mind megdöbbsentek, mert ő Napoleon volt: két oly jó barát, két sógor-jelölt volt egymás életére törendő.

— Az ám, a rendőrség! — kiáltá előrohanva Czompó. Két kocsi tart felénk az ujpesti uton.

Rögtönös zavar állott be, minden felfordult.

— Össze a műszereket! — kiáltá Foncsor lázasan pakolózva.

— El kell tüntetni a gyanujeleket! — mondá Armand a pisztolyok után látva.

Napoleon ellenben összefonta karjait, mint Mirabeau:

— Én csak a szuronyoknak engedek!

És nem is engedett volna a rendőrfegyvereknek, ha maga Sivárszky nem győzi meg, kinek feje be volt bugyolálva, mint a méhészgazdának, mikor a rajokat fogdossa:

— Nem, ne forszírozd, Leon! Elég volt a bosszúból!

Leonra ez is csak alig hatott, de Szegfűszeghy nyiltan beszélt Czompóval, elintézetlen ügyükben:

— És mi? Nyilvánítsuk egymást párbajképtelennek!

— Jobb lesz ez, — felelt Czompó a többiekhez fordulva: »Uraim, mi ügyünket lovagiasan ki egyenlitettük!«

S hatalmasan kezét ráztak:

— Várni lehetetlen. Rakd el a balszerencsés

pisztolyokat, — sarkalta Armand Perghőt, ki köpenye alá is dugta a ládát.

— Önök is jól tették, hogy kibékültek, — szólt oda Armand Czompó és társához, két golyót rázogatva tenyerében. Lássák, ez járhatott volna bennök!

— Nem nagyon egészséges! — elménczkedett Zenő, fanyar mosolylyal nézegetve a gyilkos gömböket.

— Nem ám, bolondok! — mondá magában Armand s bekapta a golyókat: — *Küfflerle* volt! . . .

— Késő, itt vannak! — jelenté Perghő.

— Nini! — hebegé a kötés alól Sivárszky, — hisz ezek! . . . Ah, épen jókor!

A nem várt rendőrség helyett a váratlan Komróczy úr és neje szállt ki.

— Borzasztót sejtek! — mondá Komróczy úr, homlokát törülve. Nem halt meg Sivárszky?

— Bocsánat, uram, bátorkodom élni.

Komróczy úr, de kivált neje, nagyon elbámult a különös látványon, a mit a bekötözött sebesült nyújtott. Ha a helyzet nem oly borzasztó, nevettek volna.

— Oh, isten éltesse, kedves uram! — üdvözlé Komróczy úr. Alig ismerék rá. Mi történt?

— Csak könnyü sebesülés, — világosítá fel Perghő.

— Kétségbeejtő! E szerint nincs is remény hozzá? . . .

— Oh, igen! — nyugtatá meg dr. Suli, nem tudva, min aggódik Komróczy úr. Veszélyen kívül helyezük.

Komróczy úr nagyot sóhajtott: Csalánba nem üt a mennykő! Igazán örülök, — mondá. Nem lövöldöznek még egymásra egy kicsit?

Neje azonban fiáért aggódott s bosszantá ez a nagy lelkesedés a titkár miatt. Félrevonta, hogy megmondja neki:

— Elég, még sirni kezd a kedves titkárjáért. Nem röstelli, e holtot nyiltan fitogtatni?

Ez oda vetett szemrehányás megdöbenté Komróczy urat, ki már ijedőssé lett. Gyanus szemmel nézett nejére:

— Csak ez volt hátra! Sejti levelem történetét?

Armand azonban egész tudnivágyással fordult az ujon jöttekhez:

— De miként értesültek, asszonyom? Mi a legnagyobb titokban tartottuk!

— Szép titok! — felelt a nő csipős mosolylyal. Nem előre hirdették a lapokban az előadást?

— Milliom ördög! Minő lapokban?

Komróczy úr köhécselni kezdett, hanem neje az ő felső kabátja zsebébe nyult, s előteremtette belőle a lapot.

— Ihol van, tessék! — mondá átnyujtva, miközben a nagy sebesült is megszólalt nyugtalan izgés-mozgás után:

— Sajátszerű! Csak a »Hajthatlan lapokban« lesz benne.

— S ön tudja, melyikben? — kérde Armand. Lássuk csak, — folytatá, kitarva és átfutva a lapot. »Személyi hírek.« Kehidai főispán a fővárosból Cibakvárra utazott... Vonatkésedelem... Öngyilkossági kísérlet... Szabó István mérnök eljegyezte a bájos és szellemdus... Kitörte a lábát... »Véres kettős párbaj...« Ez az.

— Olvassa! — rendelé Komróczyné asszony. És Armand olvasá:

— »Véres kettős párbaj fog ma reggel lefolyni a rákospalotai erdőben, mely előkelő körökben a legnagyobb szenzációt kelti. A diskreczió tiltja, hogy foglalkozzunk e delikát ügygyel, csak annyit árulhatunk el, hogy a kihívásokra egy rencontre adott alkalmat közéletünk kiváló férfia s a köztisztelt politikai vezéregyéniség K. G. estélyén.

(Kitől mai számunk is szerencsés egy nagy horderejü iránycikket hozni. A szerk.) A kihivott: Sz. V. úr, kinek K. N. úr, a kiváló politikus nem kevésbé kiváló fia és S. E. úr, előnyösen ismert gentleman lesznek hivatta a lovagiasság szabályai szerint megfelelni. Az eseményt képező ügy indokára nézve nem csalatkozunk, ha azt mondjuk: »Cherchez la femme!« — —

Az ujdonság ebből állt.

— Sok diskréczió, uraim! — tévé hozzá Armand. Azonnal átlátta, hogy ily jól értesültséggel s a célzattal csak Sivárszky írhatta meg még az éjjel, hogy a rendőrséget figyelmessé tegye a párbajra. De Sivárszky a legjobban dühöngött:

— Konfidens ujságírók! Sajátszerü! De majd ránczba szedjük őket!

— De nini, — szólt Armand egyet fordítva a lapon — elől egy »nagy horderejü czikk«, — aláírása pedig: »Komróczy Gáspár!«

— Ránczba kell szedni! — tört ki Komróczy úr. Még az én nevemet is belekeverik!

— Elég, uram, — vetett véget e tárgynak Napoleon. Az én keztyümet még nem sziveskedtek fölvenni.

Határozott fellépésére azonban a mama felelt,

kinek a tett színhelyén is érthető felindulásba kellett volna jönnie, ha a Grachusok anyja lett volna is. Kérte kis Napoleonját, gondoljon aggodalmával, s jöjjön haza, de ez kijelenté, hogy ő nem kicsiny, s mint honatya hivatkozott »sérthetlenségére«. Végül Sivárszky merészle megjegyezni, hogy e beavatkozás öngagságától nem parlamentáris.

— Csitt! — szólt toppantva a mama, s mérgesen ránézett, hogy Sivárszky visszaszökött. Szerémy úr, — fordult fia ellenfeléhez, de már nyugodtan, — igen magas szerencsének tartottam házunkra nézve, hogy komoly érdeket táplált leányom iránt. De ha szándéka megváltozott, tisztelem izlését és szerencsét kívánok; rossz embere azért nem leszek, s remélem, édes anyjával is megőrizzük régi barátságunkat. No, de a mi leányom jó hírét illeti, azt megvédem én, meg ő, ön nem hivatott lovagja, ön ez indokból éppen a békét tartozik fiammal elfogadni. Nyujtsanak jobbot egymásnak a tanuk előtt.

— Parancsa szerint, asszonyom, — felelt Viktor titkos örömmel, míg Leon nagy önlegyőzés után szorított vele kezét, felkiáltva:

— Győztél anyám, de fiad elveszett!

A mama kezével olyformát intett: ugyan, ha

elvesztél s megtalálnak, se nyernek veled. Aztán tenyerével elvágta összefogott kezüket, mondván:

— Így. Ezzel az ügyet lovagiasan befejezettnek nyilvánítom!

— És megpecsétlésül én is kezet nyujtok Szerény úr! — mondá a titkár.

— Az istenért, uram! — tartá vissza Armand nagy gyöngédséggel a sebesültet, s Komróczynéra nézve megjegyzé magában: Micsoda anyós lett volna ebből!

E perczben új jövevény lepte meg őket. Nem rendőr, sőt »rendőrelles«. Mint az erdő szelleme bukkant fel egy fánál, zöld ernyős sipkája körül frisen szedett növényekkel, sárga kabátban, oldalán fűvésztársoly, hóna alatt ásó, kezében kés és egy darab kenyér, a mit visszatesz herbariumába.

— Mit látok! — kiált kővé meredve a csodálkozástól.

— Arisztoteles barátom, hát eljöttél! — kiáltott felderülve Komróczy úr. Szép figyelem tőled.

— Mit keresnek önök itt?

— De te mit keresel?

— Aquincum romjait! — felel a legtermészetesebb hangon Bundár.

— Aquincum? Hiszen ez a Dunán túl feküdt.

— Nem tesz semmit, — felelt meggyőződéssel Bundár. A tudomány nem ott keres, a hol van, hanem ott talál, a hol nincs.

Armand bizalmaskodva fogta el a tudóst s czélzással mondá:

— Igaz s ön bizonyosan érdekesebb leletért jött ide.

— Nem értem.

— S jó helytt kutatja.

— Mondja már!

— Ezek párbajoztak, — sugta oda Armand. Fogadok, tiz percz mulva itt lesz a bájos Celesztin.

— Ah, a Sphynx!

— Igen, a legnagyobb Sphynx, kinek megfejtése az ön tudományára vár. Legkedvezőbb alkalom: találkozzanak. Tudja-e mit jelent az a kis érem, mely tőlem önhöz vándorolt?

— Hogyne, ha megmondja.

Armand figyelve körülnézett, nem hallja-e meg más?

— Tudja meg tehát: ő küldi az ön számára. S annak záloga, hogy reméljen, akármit lát. Érti? De ne tudjon róla senki. Tehát reméljen!

— Nem tesz semmit, — fejezé be élénk kézszorításokkal Bundár, — köszönöm, gondoltam. Mint-

hogy a kutatást kora reggeltől üzöm, — kezdé fennszóval — tehát . . .

— Kifáradtál, ugy-e? — kérdé részvétellel Komróczy úr.

— Igen, megéheztem. Menjünk reggelizni.

— Most már hajtassunk is haza, — mondá Komróczyné. Szivesen látjuk, — fordult a tudóshoz, s az egész társaság csakugyan indulni készült, de a tudós meghiusítá.

— Budapestig ki nem állom. Itt a zöld hotel. (Egy nyári vendéglő volt a közelben.) Különben is Priscus Rhetorral és Jornandesszel gyanitom, hogy pinczéje gepida katakomba volt, vagy Árpád sirja.

— Helyes! — dönté el Komróczy úr a tudós javára. A közérdekü ügy szerencsés kimenetelére koczintsunk a nemes fiatalsággal.

Elindultak, elől Bundár. De ez még ravaszul Armandhoz fordult s visszatartá:

— Vigyázzon, s ha a Sphynx jön, szóljon be. Hát magát mi lelte? — kérdé, csak most vevén észre Sivárszkyt. Meg van löve?

Sivárszky sértődötten felelt:

— Oh, csak kissé megrugva . . .

— Nem tesz semmit. Azért, remélem, étvágya kitünő.

— Menjünk, ha ugy tetszik! — nőgatá Armand a tudóst is, a többieket is.

Ő maga pedig hátra maradt.

XXII.

Armand egyedül maradt az erdőben. A fák közt, a magányban, a reggeli üde levegőn kedvező alkalma volt az elmélkedésre.

— Már a tudóst tökéletes bolonddá tettem, — bár nem sok segítségre volt szüksége. Hogy kikaparta az érmet! . . . Még majd czudar nő-áruló hírébe kevert! . . . de érmemről hallgatni fog már. S mivé tettem magam! Kisebb bolond vagyok talán a tudósnál? Nem egyazon bolygó fényt kergetünk-e, csakhogy ő Sphynxnek hívja, én pedig Syrénnek . . . s én még egy tuskó sikerét kovácsolom, magamé helyett! Ezt akarnám én? — faggatá magát mind izgatottabban. Mit tudom én már, mit akarjak! Azt tudom csak, mit ne! Azt nem akarom, hogy azon nő, ki eldobta üdvömet, boldog legyen, s milliószor nem, hogy az legyen barátom boldogsága

arán! Nem is lesz! Eh, enyém volt... s ne lett volna bár: én ellenállást még nem ismertem! S ott a talizmán, a melyre esküdött, hogy ezt birva, őt is bírom örökre!... Hahá, — de már e vadtudós lelegelte szemem láttára bűvös arany nefelejtsemet! Oda az emlék s kényszerítő varázsa! Mire hivatkozom? Ha! itt az erdön mellére tiprok e kérődző vadnak és visszarablom tőle!...

A hóditó és féltékeny kettős bosszuvágyával rázta meg öklét Armand. A megkorosult Don Juan és élmedett Othello nézett ki sötét villámokkal két szeméből. De ott volt kioltani tüzét saját életbölc humora.

— Nem! Megállj. S ha Bundárnak lesz neje? Akkor.. akkor legalább nem nevethet rajtam, de igen rajta én! Ah, pokol! — szakítá meg egyszerre lázas gondolatait az utra figyelve, — Viktor jelenléte valóban kicsalta. Mint a nyil repül kocsijából és engem fog találni!... Hátha nem rá gondolt? ha tettetés a világ előtt. Hiszen akkor is Auróra... Hajnalodj, remény! Itt bizton meghallgat Celsztin!

S hiába volt föltett közönye, behütött bosszuja. Rohant a nő elé, mig egyszer megállt, mintha gyökeret vert volna a fák közt s az ellentétes ér-

zelmek s indulatok által feldult arczvonásai meglátszottak fagyni s hideg lehellettel suttogá a nő felé:

— S akkor, — akkor eltaszítalak én!

Igy várta zsákmányát éles szemekkel, lecsapni készen, mint az ölyv, másodszor tíz év után.

De annyi kedélyháborgás után ismét újabb hullámozása ingatta meg határozottságát.

— Ah, a galamb az erdőre menekült? — szólt megenyhült arczkifejezéssel, egész kiesve szerepéből. Kegyed jön kisasszony, s egyedül?

Eléje sietett Malvinnak. Ő jött sietve, körültekintve, szinte magánkívül. Keble pihegett a fehér kendő alatt, mely fejről omlott alá s ott kezével fogta össze, a mint szülei után sebtén ő is ide osont.

A magányos férfitől előbb megrettent. Armandnak annál jobban megörült. Csakugyan, mint a galamb repült hozzá, de az ölyv nem tépte szét.

— A félelem s a kétség, rebegé. Oh, ne hagyjon meghalni. Hogy van ő, — bátyám? Feleljen!

Armandnak valami ötlete támadt, a mi többször megesett.

— Most mindent megtudok. Kisasszony, — kezdé lassu vontatva — legyen erős.

— Ah, csak ne késlekedjék! — kiáltá sze-

gényke, — hiszen hallgatása a legrémitőbbet árulja el. Bátyám . . .

— Meg ne ijedjen, kisaszonyom.

— Oh, bátyám! oh, szegény! — siránkozott Malvin.

És Armand most nyugtatta meg:

— Oh, nem. Sivárszky lőtt Viktorra, Viktor . . .

Armand leereszté hangját és tétovázni kezdett.

— Meghalt! — találta ki balsejtelmével megelőzve Malvin s ájultan készült lerogyni, de Armand felfogta.

— Vagyis: imádja Viktort! — gondolá hálás mosolylyal nézve a fehér galambra, ki csakugyan elvérzeni látszott karmai közt. Hála égnek! Ez mond valót: szereti! Tudtam én ezt. De irgalmatlan próba volt. Szegény leánykám, még eszméleten kívül van. No majd jobban lesz, sokkal jobban, mint ma. Térjen magához, gyermekem, és örüljön! — suttogá aztán, gyöngéd szorgossággal istápolva őt. S az a számár ez angyalt eltaszitaná karjaiból, oh, Celesztin miatt! Oh, ha engem ily leány szeretett volna! . . . Ocsudni kezd. Az erdő levegője éltetőbb, mint az illatüvegcsék. Szemét fölnyitja . . .

Malvin eszméletre tért. Hol vagyok? — so-
hajtá még némi aléltsággal.

— Bátorság. Nincs semmi baj! Ő él!

— Ah, Viktor! — mond a lányka s zokogva
borult Armand keblére. Viktor meghalt!

— S a zöld korcsmában ott borozik, — egé-
szíté ki magában Armand. Csak látná ez angyalt
keblemen!

Armand oly gyönyörrel szemlélte, mint eszmél
föl a leányka, mint egy arkádiai pásztor, ki a hajnal-
hasadását figyeli meg. De javithatatlan gunyora is
működni kezdett. Roppant nyájasan édesgette:

— Vigasztalódjék, a nagy égre! Hiszen a ked-
velt Sivárszkyval nem történt semmi!

Malvin erre az erős szeszre egyszerre nagyon
is magához tért.

— Az az utálatos ember! — tört ki. Ki mondja,
hogy kedvelem? Gyűlöltem s most átkozom, és át-
kozom a tánczot, az irást s az árulást, — az, az
volt: árulás! Uram, már nem tiltja semmi, hogy
bevalljam: teljes szívem Viktoré volt és az marad,
mig meg nem szakad utána! Oh, most már atyám
se fog színlelésre kényszeríteni, mert neki szintén
gyűlölnie kell Viktor gyilkosát!... Vezessen.

— Ah, Sivárszky! — gondoló Armand, — hát apját tartod kezében?

— Vezessen Viktorhoz! — ismétlé mind szenvedélyesebben a leány. Ha élve meg kellett is vetnie, tudja meg holtan, hogy nem voltam hűtelen, csak szerencsétlenebb vagyok nálánál is!

— Mit képzél! ellenkezett Armand. Most árulni el szerelmét az emberek előtt!

— Oh, hogyha még ő megtudhatná!

— E pillanatban nem vezethetem hozzá. Jobb lesz talán, ha őt hívom ide.

Malvin összerázkódott. Szinte rémülten sikoltott fel a meglepetéstől:

— Viktort?

— Ide hívom, — ismétlé Armand a legközönyösebb hangon.

Az öröm teljes fényében ragyogott föl a leányka arcza, csakugy kaczagott:

— Él? Nem halt meg?

— Azaz, hogy él is, hal is, — egy szóval: él-hal kegyedért!

— Ön megcsalt engem! suttogá a lányka, s aléltan hanyatlott a gonosz Armand karjaiba.

XXIII.

— Ha! ő megcsal engem! visszhangzá Bundár a háttérben, mint egy zöldkoszorus faun nézve kimeredt szemmel a jelenést. Nyomorfi, a Sphynxet szorongatá? — kérdé nagyot lépve.

De Arandra e föllépés éppen nem tette a várt hatást.

— Jőjjön csak, jőjjön. Csalja ki Szerémyt.

— Botránykozás! Hogy ő is? . . .

Armand alig birta nevetését elfojtani:

— Ide nézzen, hogy ez nem az ön Sphynxe.

— Hát öné?

Malvin e közben sietve szökött ki Armand karjaiból.

— Jó reggelt, Bundár bácsi! — köszönté a tudóst, kissé összeszedve magát.

— Malvina? — kiáltá ez összecsapva ezuttal üres kezeit. Detrekőy karja közt? Nem értem. Na, nem tesz semmit.

Armandnak meg kellett magyarázni a dolgot.

— Szeretik egymást most is, — mondá titokban, — csak Celesztin csábitgatá el Viktort. Érti

már? Ezt kell meggátlanunk, ha azt nem akarja, hogy más fejtse meg Sphynxét.

Bundár föl kezdte fujni képét a féltés szelétől.

— A tanítvány mer kontárkodni egykori professzora tudományába? Megbotránkozás! De nem tesz semmit. Megyek s hozom.

Azonnal meg is fordult amerről jött. Malvin pedig már megtalálta kedélye egyensúlyát és szívélyesen fordult Armandhoz:

— Mint háláljam meg? Ön oly jó, uram. Mindent önnek köszönhetek.

— Igaz, — gondolá Armand hosszú arcot vágva, — én boronáltam össze jegyesét Celesztinnel... Hálából csak szeresse barátomat és boldogítsa! — mondá melegen megszorítva a nyujtott kis kezét.

— Ah, de gondol-e velem? — kérdé Malvin ismét csüggedezve.

— A ki siet, szeret. Ihol jön.

Ő jött, — de talán Celesztint remélve találni? S Malvin semmi mással nem törődve, örömmel, bár szemérmes és félénk örömmel kérdé:

— Viktor, Viktor, ön él?

— Élek-e? — kérdé ez csodálkozást mutatva s ördögi engesztelhetlenséggel folytatá: Oh igen, és

hogy be is bizonyítsam, kezdjek írni szellemes csevegést, vagy tánczoljak? Kivánja?

Ez már vadság volt, mely megtorlást kívánt volna, de Malvint annyira sujtá, hogy csüggedt lőn, s alig hallhatóan panaszlá Armandnak:

— Hallja ezt? Ő csak nem szeret!

Annál hangosabb lett Armand:

— Nem? Mert nem tudja, hogy ön angyal. Nem tudod, hogy mig te amott lebzszel, jó angyalod remegve röppent érted ide. »Bátyja megsebesült, kisasszony«, — mondám s ő felsóhajtott: »Szegény bátyám!« »De bosszút állt Sivárszky: Viktor elesett!« »Viktor!« — sikolta fel s lelan-
kadt, mint egy tört lilium, az én karomba, nem a tiedbe! S mikor megtudta, hogy élsz, majd az öröm ölte meg. Ezt nem tudod, tökéletlen!

A támadás fogott s némi bűnbánattal kérdé Viktor: Való ez, Malvin?

— Már hogyne volna! — segített Bundár. Láttam én is Armand karja közt!

Malvin szégyenkezve sütötte le szemét, mintha mentegetőznék: »Én nem akartam, ő szedett rá!« Hiszen ő többé önlealázás nélkül nem is gondolhattott Viktorra, ki őt oly ürügykeresve taszítá el. És Viktor most bizalmatlanul nézte vissza: »Hátha

igy rászedtek engem?« mig a leány egész jelenléte ékesszólóan hirdette: »Hiszen szeretem!«

— S én csak magasztalom áldozatkész hűségét! — szólalt meg Celesztin, ki észrevétlen jött, s rövid ideig mögöttük várt. Kalapjáról feketén lengett fátyola, rózsás fehér arczát annál ragyogóbbnak tüntetve föl. Armand és Viktor egyszerre érezték az ütést döbbenő szivökön.

Celestin azzal az erélyes gúnynyal és keserűséggel szólt, a mit az asszony erkölcsi érzetében a leány hűtlen kétszinüése keltett. Ugy vélte, Malvin elárulta Viktort. Sivárszky alkalmat talált, hogy még az estély alatt elhitesse vele.

— Mert e gyermek: hősnő, — folytatá magasztaló külszinnel — azzá tevé szerelme. Sivárszky urat súlyos tartozás terhelte, oly kötelezettség, melynek rögtönös kiegyenlítésétől függött jóneve; s a titkár könyekig meghatva tárta föl előttem, hogy e nemes lélek mint védangyala járt közbe atyjánál, hogy őt megmentse! . . .

— Ah! kiáltá Viktor, mig Armand dühös mozdulattal lépett vissza s fölgerjedt arczczal kísérté Celesztin ármánykodását, ki folytatá:

— A levélke is nemes bizonylat, mit Sivárszky úrnak irt, megnyugtadni . . .

— Malvin, igaz ez? — kérde Viktor.

— Igaz! — sietett felelni Celesztin, szemtől szembe vádolva a leányt, lehunyt szemei alól mérve végig, — és szívében nincs is más igaz!

Malvin némán állt, maga Armand megdőbbsent. Hát nem az ördög, ez angyal vágta ki a titkárt? Czáfolja meg rágalmukat! — biztatá Malvint.

— Miért? Mit szóljak?

— De mért e felindulás? — kérde Celesztin. Oh, előttem nem váratlan! Ismerem e rendkívüli szívet! Kérem önt, szerelmére Viktor, legyen Malvináért Sivárszkynak barátja.

— Ah, legjobb barátja a világon, — felelt az ifju a legbántóbb hidegséggel. Akarja kisasszony, hogy hozzá siessünk?

— Lekötelez, jerünk, — felelt most már harciasan a kereszttüzbe vett leány; — csupán viszontszerelemről kell még biztositnom Celesztint — önért! Ugy van, nénikém. Ha ugy is huga nem volnék; a legjobb barátnőjévé lennék a világon, mert önre biztam szívem és szerelmem s ön nem csalt meg, nem rabolt meg! Nem, sőt naiv libuskát szárnyra keltett, hogy szálljak szellemmel magasra s onnan ragyogjak a bálványozó férfivilágra, játsszam szerepet, — tánczoljak, hiszen annál jobban magamhoz lán-

czolom szerettemet! Oh, — folytatá növekvő gúny-nyal s ingerültséggel, míg könnyei fölszáradtak égő szemében, — az ön cselszövő rózsás körmei nem szakgaták ki ifju szivem gyökerét: hitemet s bizalmamat! Őt megóvta nekem! Megóvta önt, uram, — támadt most Viktorra, — s ön nem pártol tőlem a jó barátnőhöz, ön hű maradt tudatlan szivemhez s példát adott, miként maradjak én is ártatlan és hű? Ah, és én imádom érte hiven, imádom mindkettőjüket, mint önök egymást! s én is csupán példájokat követtem! férjhez megyek — egy máshoz, másodikhoz! De vegye nőül ön is Celesztint, s ön, asszonyom, menjen férjhez Viktorhoz, nehogy csak kedvesei legyenek egymásnak! Az áldozat, mit én választottamnak hoztam, csekély; de azt hadd tudjam: ön mit áldoz Szerémy urért, nénikém?

— Mindent! — felelt Celesztin tetőpontján szenvedélyének s nagy ünnepiességgel fordult Viktor felé: életemet, a világot, egész vagyonomat vetem önért oda!

Armandot meglepték e szavak, föl nem foghatta értelmöket; Viktor pedig nem is taglalva megragadta Celesztin kezét:

— S öné érte mindenem!

— Ezt akarom! — végzé a leány még egyszer rájok szegezve pillantását, s elrohant.

— Ez anyja lánya! De szépen haladunk! — gondoló Armand, s alig volt képes nyugalma megőrizni. Ez már nyílt vallomás Viktor és Celesztin közt, és e nő még számba se látszott venni, hogy ott van ő is. De még nem késő. No, most már ön ugrasson nekik, — rázta meg a régészt, a ki mint egy régiség bámult ott. De a szerelmi titkos jeltől csitt, maga érdekében!

— Ne féljen, — felelt Bundár neki készülve. Hiszen ha nem tudnám, hogy engem szeret, azt látnám, Viktorért bolondul.

— Van rá oka, van rá oka, uram!

— Bocsánat, nagysád, — kezdé Bundár hatalmas mosolygások közt egyenest a bizalmas pár közé furakodva, — hogy ha nem csalódom, az ifjonczzal kissé kaczerkodott.

Celestin elképedt, alig tudta, mit feleljen.

— De Bundár úr, sietünk . . .

— Nem tesz semmit. Nyilatkozatom föntartom egész terjedelmében. Azt talán meg se tetszik gondolni, miszerint ez ifjonczt én eresztém át az érettségi vizsgán, kegyelemből . . .

Mint a hideg cseppek a forró üveglapra, oly

hatással hulltak Bundár szavai Celesztin fölhevült kedélyére. Armand kárörömmel leste, mint rántja ki a nőt illuzióiból.

— De Bundár bácsi! — szabadkozék Celesztin türelmetlenül, s még bőszültebben, hogy maga is mosolyogni kényszerült.

— Bácsi! — visszhangzá Bundár jelentős mosolylyal. Megbuktathattam volna; és ha nagysád járt női gimnáziumba, és letette az érettségit: tudni fogja, mi ez? S én megkegyelmeztem neki, nem tevén fel, miszerint egykor ujjat merjen huzni oktatójával, és a Sphynx, a rejtély megoldására törjön . . .

Viktor maga sem tudta, milyen képet mutasson ez örült játékhoz. Csak azt érezte, hogy lehetetlen helyzetbe került.

— De mi rejtély? — kérdé csodálkozva Celesztin.

— A Sphynx előttünk tündököl, s neki szenteltem összes kutatásaimat.

— De kérem, Bundár bácsi! — hangzott mind idegesebben.

— Ugy vagy, — felelt önelégült mosolygással Bundár, — én bácsi volnék, s ez csupán egy ifjoncz, én években gazdag, ez meg szegény;

szép Sphynx, e gazdagságot én oroszán körmei elé rakom . . .

Celesztin már menekülni készült. Érezte Armand gyönyörködését nevetségessé tételén. Azonban a nevetés démona Viktort is elragadta, nem állhatta meg, hogy Armandhoz ne szegődjék:

— Professzor úr most nem kegyelmez!

— Szekundába pónál! — felelt ártatlanul Armand, mintha ő is az ömlengő Bundáron mulatna.

— Valóban kedves tréfa, — igyekezett enyhíteni a dolgon Celesztin, — de talán . . .

— Fele sem tréfa, asszonyom; magának fogom ajánlani régészetem eredményét.

— Acquincum romjait! — sugta Viktor Armandnak.

— S ezért cserében nem kérem, csak kezét! — fejezé be Bundár, s szó szerint a kezek után nyult, de már Celesztin is mosolyogva huzta vissza:

— Az oroszán körmöket! Ah, ez hizelgő! . . . Nos uram, ne bolondozzon már!

— De igen. Egy tudós, ha megbolondul, nagyobb bolond lesz, mint más. Kérem a kezét!

— Ej, — engesztelé Celesztin kérőjét, — hiszen ön iránt én nagy tiszteletet érzek, de . . .

— Nem tesz semmit. És azért nem akar hózám jönni?

— Ej, uram, elég!

— Még nem! — veté ellen Bundár végső rohamra tüzelve Armand titkos pillantásaitól. — Hah, keblemben, mint egy pyamisban, háromezer éve aludt egy mumia, de felköltötte, szép Sphynx, s most enni kér, — szivet szivért! S ha mást nem, — fordult Viktor felé, — önt tépi szét éhségből, ifju uram! Vagy nem szeret talán? — veté magát ismét Celesztinre: — az lehetetlen, de nem fogok csodálkozni rajta. Oldalbordából tákolták az asszonyt, annak pedig nincs sok veleje!

Celestin, csakhogy szabaduljon a kegyetlenül nevetséges helyzetből, tovább dédelgette a kiállhatatlan agyvelőgyuladásos tudóst:

— Ah, Bundár úr, ki ne szeretné önt?

De ez csak olaj volt a tüzre. Bundár mind melegebben beszélt:

— Végre kivallotta! Mi gátolja hát, hogy megkéresse e két jó úr által, — hiszen feketébe vannak öltözve! Mi gátolhat, miszerint önnek ne ajánljam uj régészeti kutatásaimat?

— Ismétlem, nem érdemlem meg kitünő figyelmét.

— Nem tesz semmit. De ha köztem, a tudós vén, s ezen tudatlan ifjoncz közt választhat: ön nem engem választ? Oh rejtély! — s itt bizalmasan, halkkal suttogott Celesztin fülébe. — De tudom én, a mit tudok . . . és várok, mert nagyságod az én koromban szintoly bölcsen fog gondolkozni, mint én. Tehát remélek, s remélek, — s jérünk a zöld vendéglőbe, mert egészen beleéheztem.

— Nos, jérünk, barátom; — szólítá meg Celesztin Viktort, Armand teljes mellőzésével: — ez már valóban sok volt.

Sőt több a soknál is, Armand, maga átérezte a nő hiuságának szenvedéseit, mig e vérengző műtét folyik. Ő szerette volna összezúzni egy ökölcspással otromba eszközét, Bundárt. De meg kellett lennie. És még most is fellovalta:

— Lássa, lássa, hogy játssza a neheztelőt? Ez netovábbja a kaczérságnak.

— Azt kell hinnem, menjünk! — kacsintott rá Bundár, mellényzsebére tapintva, mintha azt mondaná: itt az érem!

.

Midőn már elindultak, Armand rövid habozás után Celesztin mellett termett. Gyorsan s egész közömbösen mondá:

— Igaz, asszonyom, egy meglepő bolondságot eszeltem ki a bazárra. De titok. Megsugjam?

Celesztin tudta, hogy ez kihívás.

— Miért ne? felelt könnyedén. Ugy is benne vagyunk. — Viktor titkolózva mondá barátjának:

— De nem feledkezett meg róla, hogy nekem is hálás szerep jusson, mesterem?

— Arra esküszöm! — felelt Armand.

XXIV.

Egyedül maradtak az erdőben. Azaz ketten, de e kettő egy férfi és egy nő volt. S a kik egykor szerették egymást. Lehet-e végzetteljesebb egyedüllét? A paradicsom csábító magánya.

Armand csak most kezdett eszmélni helyzetük fölött. Az erdei illat visszaringatta ifjusága tavaszi álmaiba. A fák őt és Celesztint el látszotak zárni a világtól... Mintha zöld karjaikat összefonták volna körülök s kezdenének körbe forogni, lombjaik ezt suttogván: »Künn a bárány, benn a farkas!«

S egyszerre a forgó fák lombjai hullámzani kezdettek, az erdő örvénylett, melységébe ragadta,

s körbe sodorta őt Celesztinnel, aztán összecsapott fejük felett.

— — — — —

Egyedül levén, nagy zavarba jöttek. Mintegy hamis helyzetben, közeledtek s ismét visszahuzódtak egymástól.

Celestin volt erősebb; ő lett előbb nyugodtabb.

— A meglepő bolondság? — kérdé.

Armandból teljes hévvel akart vallomása kitörni, mégis habozott s aztán könnyedséget erőltetve magára, nyilatkozott:

— Az, hogy önt még mindig imádom . . .

— S ezzel az ünnepélyt akarja még mulatságosabbá tenni?

— Vagy meghatóbbá. Mert a szerelem tragikomédia, melyből a tragédiát a férfi játssza s a komédiát az asszony.

— Oh igen; s mi sírunk önök játékán és önök nevetnek rajtunk.

— Nem veszem észre, hogy ön sirna s én nevetnék!

— Annál rosszabb, mert akkor mindketten unatkozunk.

Ezzel Celestin el akarta hagyni a harczteret

bár az előleges csatározáson ő maradt győztes. Armand érezte, hogy a nő megverte szellemmel.

Most tehát nyíltan, a célra törve támadta meg.

— Áldozzon értem egy perczet. Nagyon rég nem találkoztunk . . .

— Nos, én is erre akartam kérni, — felelt Celesztin erélylyel, szintugy készen a komoly visszaverésre. Azt hiszi, nem érzem, hogy üldöz, gyűlöl, halálos ellenem, hogy utam állja mindenütt, ön vezeti rám e nevetséges ember udvarlását, hogy gúny tárgyává tegyen? Miért?

A nő váratlan fordulattal lett támadottból támadóvá. Rózsás pir futotta el arczát, szépsége egész hatalmával állott Armand előtt, kit ajkára túluló érzelme gyöngébbé tön. Roppant küzdelmébe került, mig a multak fölemlítésére szánta magát:

— Celesztin, ön egykor enyém volt . . .

— Celesztin, uram? Celesztin soha!

— Auróra tehát, de mindenképp csak ön!

— Nem! . . . S ha igen: nemes hálával őrzi emlékem! . . .

— Ah, ha ez fáj: tudja meg, azért a gúny, hogy mástól elszakitsam; nem engedem, hogy más szeresse!

— Ah? Engem? — kérdé a nő tettetett meglepetéssel.

— Aurórát, — ugy van, emlékét e névvel őrzöm, e névhez van kapcsolva a legédesebb történet életemben. Auróra, ön engem szeretett . . .

Armand a nőhöz lépett s keze után nyult, de az nem nyujtá felé.

— Szeretni? — szólt részvétellel, de csodálkozva. Ne zavarjon össze valakivel, ki ábránd kép volt s eltűnt örökre. És ha öné volt e nő, mint hiszi, fogja-e ön, egy férfi, egy lovag, emlékeztetni rá, ha ő már nem óhajt emlékezni?

A férfi meghajtá fejét. Tudta, hogy sokat kell túrnie s kész volt rá. De szemrehányását nem hallgatta el:

— Nem csak elfeledt, meg is tagadna? Egy paradicsom van, honnan ki nem üzethetünk: az emlék, s ön innen is kitörölt?

Celesztin részvétét elfojtotta szenvedélyes keserve. Ő tett egy lépést Armand felé, de nem közeledésért, hanem támadásból.

— De egy nő szive öné volt-e hát, a mit nem adtak önkényt? Rabolta csak, midőn eszméleten kívül lebegett lángok és örvény közt, — ah, s ön az örvénybe buktatá!

A gyönyörű arcot lángoló harag öntötte el,

mint az ég éjviharjósuló alkonypirja. Mereven mutatott rá, kinyújtott karja eltiltván magától.

S a férfi, előbb csak régi szerelmét érezve, most nem érzett egyebet az új méltatlanságnál.

— Ah! — kiáltott fel. Én, ki őt föltartám karjaimmal a vész között, örvénybe buktatám őt! S nem esküdtem szerelmet és hogy öné szívem, hogy nőm: — és örvénybe buktatám őt! De ezzel ott, a tengeren e forró, becsületes szívet is magával örvénybe buktatá ön, asszonyom! Háborgó tenger a női szenvedély, örvény az asszony, az asszony szerelme. Örvény a női szív, s elnyel minket, mint a hajót a dühöngő hullámok, s aztán kék szemével mosolyogva nézi a roncsot, a mit játéka partja szórt; s hogy tegnap még keblén, csók közt ringatta, ma már ártatlanul nem is emlékszik rá! A másik tenger, az kiméletesebb volt, de menekülésem hiába; mert önt elveszve tudván a hullámok közt, mi birhatott még becsesel előttem, a mit a mélység megkimélt? Talán hir, élet, ifjuság, kincs? Eltékozoltam mindet, mert nem volt kinek megtartanom. S ha szívünk tönkrejut, a koldusság, a mi megmarad neki és szennyes rongyokkal palástolja el meztelenségét: a cizizmus. Ezt gyűjtöttem én...

Armand szinte magának beszélt, önvallomásai

elragadták. Celesztin némán hallgatta, s mentségül csak keveset igyekezett szólani:

— S nekem önt nem elveszettnek kellett tartanom? S ez mindent felold.

— Való. De ime, megkerültem, élek. Im feltaláltam, — talán ön is keresett... — felelt Armand bocsánatképpen s ismét magához fordult: De talán nem tudja: él-e még szerelmem, s ezért haboz? ... S ha meggyőződve erről, elutasít? Nem! Balgaság! Dehogy fog! Engem, ki már győztem! S az új vetélytárs? Eh, ha féltjük, elvesztjük a nőt. Mindegy, — folytatá egész nyílt szívvvel a nőhöz, — Celesztin, hallgasson meg. Ön Auróra maradt nekem, tudja-e?

Celesztin nem akart most a ráfüggesztett szemekbe nézni, csak vontatottan, kiméletes légysággal mondá:

— Ön álmodik...

— S álmom mindig ön, — folytatá mind több hévvel Armand. Sors és vihar játéka elsöpörte mindenemet, mi kedves és drága volt, oda veszett a boldogság s a remény is, nevezze hát álomnak. Én is annak tartottam, csakhogy hú maradtam hozzá, mert reméltem: egykor megvalósul. Emlékszik a medaillonra, — suttogá a nőhöz hajolva, — mely ezt mondja szüntelen: »Ne feledj halálig?«

És ebben őriztem máig ezen reményt, hogy az örvény visszaadja önt nekem s a hullámokból fehérebben fog majd elém lépni, mint a tajtékkeblű Aphrodite. S most arról vágnék meggyőzni engem, hogy képtelenebb dolog önt valóságban elérni, mint a merő ábrándot?

Celesztin a medaillon szóra igen figyelmes lett. Csak erre válaszolt sietve:

— Ha hiszi, hogy egykor szerettem, ez emlékelet sohase fogják meglátni önnél . . .

— Szeretett tehát! — szólt sóhajtozva Armand. Oh, az az éj, mikor kebléről letépve ide adta! . . . A tenger s a tüz milyen gyáva volt, szerelmünk ellen esküdve! Celesztin, adja tehát vissza Aurórárt s vele az álmokat, reményt! Csak egy szavába, mosolyába kerül . . . Szépsége akkor lebüvölte az oroszlánt s megjuhászodva vitte partra hátán . . . Most szebb . . . Nos, nem veszett szívem se az örvénybe . . . Visszaadhatja nekem. Tehát nem érzi? Megmenekült szívem, s hallja meg s nyugodjék meg: ma is szereti önt!

Armand csaknem a nő lábaihoz borult.

— Uram! . . . kezdé Celesztin hideg tartózkodóan.

— Hogyan? — kérdé megütkezve Armand.

— Becsülöm a lovagiasságból tett vallomást melylyel, azt hiszi, a multért tartozik, hogy gyöngédségből még most is ismételje . . . De ez fölösleges — tíz év után!

Az utolsó szókat fájdalmas mosolylyal kísérte Celesztin. Tíz év után! És sulyos panasz és vád volt benne. Tíz évig várt reá ő, e szemrehányást igen büszke volt, hogy megtegye, hogy elárulja gyöngeségét.

— Ah! S az örök hűség? — veté ellen Armand.

— S ön hű maradt?

— Igaz: nem. S mégis az! De más, ha férfi lesz hűtlen, más, ha nő . . .

— No lássa! — szólt szomoruan Celesztin. Én egy emlékhöz már hűtlen lettem *akkor*, ön miatt . . . De levezeklém e bünt, s felujitni nem akarom.

— Valóban? — kérde Armand gúnyosan, egy ötletet ragadva meg. Haha! Ön akkor se szeretett. Én nőmül kértem — —

S kihívón várta a választ. Celesztin csakugyan megzavartnak látszott, kereste mit feleljen.

— Ugy van, s én szegény nő . . .

Armand nem várt. Elragadtatott hévvel kérde:

— Jó. Most ismételem: nőül jönne hozzám?

Celestin zavara csak nőtt.

Alig tudta kimondani, a mit akart és belepirult, de most sötétebben.

— Ah! S még ha ugy szeretném, se lehetnék neje, uram. Boldog lehetne-e egy szegény nő mellett?

— Nem lényegtelen sziv-kérdés! — kiáltott fel Armand az érthetetlen kifogásra. Szent igaz, tárczám egészen az örvénybe fult... De ön gazdag... Oh, oh! Ön gazdag! Haha! S én koldus! Nem, én gyalázatos örült, — ezt elfeledni! Én arczátlan! Mit gondolhat, az égre! Asszonyom, bocsánat, bocsánat, bocsánat!

S most a férfi fehér homlokára szállt a szégyen pirja. A beszédbe belerekedt, s leirhatlan felindultsággal és zavarban akart elmenni.

Celesztint megindítá pillanatra e földült férfilélek.

— Hallgasson meg, tartóztatá őt, maga is zavarban látva vallomáshoz. Vagyonom van, s még sincs hozományom. Szegényen adtak férjhez, férjem volt gazdag; de ragaszkodásom jutalma a vén embertől: bosszu, féltésből.

Armand meglepetve hallgatta.

— Ah! Méltó párom! — kiáltá bőszen gúnynyal. Féltékeny férj: oroszlánbőrben ordító vetélytárs!

— Hogy holta után is magához kössön, — folytatá tompa hangon Celesztin, — hogy biztosítsa özvegyi hűségemet, hogy szerelemre gondolni se merjek s nevét viseljem holtig: ugy hagyta rám az egész örökséget, hogy csak addig birjam, mig ujra férjhez nem megyek; csekély évjáradékon kívül minden vagyon rászáll néhai férjem öcscsére.

— Komróczyra. Mondtam! — vágott közbe Armand. Oh, szegény vén bolond, megboldogult férj! A mit talán e földön kikerült: a másvilágon rakatja föl magának a szarvakat. Egy kis végrendelettel megköti özvegyét, hogy ne adja oda nevét másnak, — nem adja tehát, csak szivét! Még a sírban fekke is megcsaljuk őket! Oh, ők valóban halhatatlanok! a férjeket túléli együgyűségök!

Armand midőn legsiralmasabb világnézetét látta uj eset által igazoltnak: akkor kaczagott legjobban. Mintha mindkét ellenlábás görög bölcsét egyesitené életbölcséletében: a sírót is, a nevetőt is.

Celestin, miután vallomását indokolta, önmegadással szólt:

— Tudtára kellett adnom helyzetemet.

— Ez hát az élményem titka is! — folytatá Armand még emeltebb hangon. — Még ifju voltam én is és nem akart férjeül, bár szeretett, —

vagy ép azért? — hanem mert a férjéről rászállt vagyont (melyben egy szüklelkü vénnek emléke úgy rágódik, mint almában a féreg), föl kellett volna értem áldoznia: tehát inkább — bukkott!

— Ah! kiáltott Celesztin sziven találva, de önmegadással tűrve.

— Szive önző, asszonyom! — folytatá Armand fájdalmas szemrehányással. És Celesztin öncsekélyléssel kérde, talán, hogy Armandot vissza-riassza magától:

— S mégis nőül akarna venni?

— Szegénynyé tenném, bár ön se lenne gazdaggá, — felelt Armand, a végrendeletre czélozva, — nekem kell azzá tennem önt! Felrántom munkásbloseomat, — folytatá mind lángolóbb hévvel, — visszatérek dolgozni, kincseket szerezni; és uj tíz év után is . . . eljövök kezéért!

És semmi mást nem érezve, mint szerelme mindenhatóságát, karjait az imádott nő felé tárta. Mély sóhaj szakadt föl ennek kebeléből, bármint igyekezett mosolygás alá rejteni:

— Tíz év! Igaz, szerezhet tíz év alatt nagy vagyont, de egyet elveszítünk s ez pótolhatlan . . .

— S ez?

— Nos, egy kicsit — ifjuságunk . . .

— Igaz! — mondá Armand elborult tekintettel. Az ifjuságot . . .

— S ön hagyján. Férfi nem vénül. De én! — folytatá Celesztin enyelgő lemondással, melyben a kaczérság mellett nagy szomorúság is volt. Husz év első találkozásunk óta . . . ön Aurórára sem ismerne, lássa!

Armand utolsó reményét érezte eltűnni: magára gondolt.

— Haha! — kaczagott megrendítő keserüséggel, — fejemre mondom, okos asszony! Hiszen mi ugyis mindketten más évszakban élünk. Én már lombomat elhullattam, ön virágában pompázik; ön a nyárba fordul, mig én már őszbe csavarodom, pedig a nyár szivesebben pillant vissza a tavaszra. Oh, szürkülő fej, hogy még ily zöldek gondolatid s ostobább szív, mely a fejjel együtt megszürkülni nem tudsz! Belátom, én csakugyan nem vagyok idényszerű divatczikk. Lepke — őszszel, fényvesztett, rongyolt szárnyakon küzdve a széllel. Az ifjuság és a szárnyak odavannak; ezzel nem birunk s vissza sem szerezzük. Pedig a boldogság csak ez: örök ifjuság és szárnyak, hogy át tudjunk röpdülni a tengeren. sáron, szükségen — és én még tíz éven úgy, hogy

mindez ne érintsen! Ez volna a hit s a szeretet,
— hja, s ez nincs!

Armand ez elmélkedéssel önmagát sujtván,
mégis mintegy magasabb eszményiség szárnyain lát-
szott tulemelkedni a földi lét kikerülhetlen rögein.
A nő részvéttel hallgatta.

— Mi másként szól most. Lássá, így van,
Armand. Mért élünk tehát lázas képzeletben? És
én sajnálom önt, de mit tehetek róla? mint ön se
tehet szerelméről. Szerelmet én nem éreztem soha,
s szívem már elhervadt...

— És szeretni nem tud senkit? — kérdé fel-
riadva s fürkésző tekintettel Armand.

— Igen... felelt akadozva Celesztin.

— Viktort se?

— Gyanusitson, öntől megérdemlem, Armand,
mert egykor elveszítettem érte magamat. De tudja
meg, uralkodni tanultam a szenvedélyen s viharai
rám nézve többé nem veszélyesek.

— De veszélyes új utitársára nézve. S én nem
bízom ez ingatag elemre azt a fiut, kiről azt mondja,
hogy nem szereti.

— S ha szeretem?

— Nos, én bebizonyitom, hogy előbb igazat
szólt: nem szereti; nem tud szeretni senkit.

A nő meg volt sértve, bosszúból egész tüntető lelkesedéssel mondá:

— Első és utolsó: Viktor az egyetlen!

Armand hideg fulánkkal égette vissza:

— Ej asszonyom, én előbb voltam az egyetlen. És hozzá nőül akarna menni?

— Nőül.

— No lássa, hogy nem szereti! — mondá egykedvűen Armand.

— Uram! — tiltakozott Celesztin, bosszusan, hogy így csapdába került; de a férfi nem szünt meg logikájával kegyetlenkedni:

— Ön nem szeret senkit, még önmagát sem, csak gyűlöli a szerelmes párt; s korántsem főczélja, hogy ön nyerje el Viktor szivét, hanem hogy Malvintól elragadja! Mert a mely nő hű érzést soha se táplált: idő multán, a sziv ugy is kiégvén, csak férjre vágyik, s hideg becsültetésre; de fő a bosszu s hiuság; diadalmas vetélytársként állni Malvin felett. Mert Malvint százszor inkább gyűlöli, mint szeretni véli Viktort; ha szeretné Viktort: Malvintól meg nem fosztaná, s a szűz szerelmű leányka szive helyett nem gazdagitná — csalfaságával!

— Ah! — kiáltá közbe csaknem sikoltva Celesztin. De Armand feltarthatlan volt:

— De ebből semmi sem lesz.

— Ah, fenyegetőzik? Képes volna elárulni!
Becsületes ember ön?

— Teringettét, az vagyok!

— Ugy hallgatni fog.

— Kegyed se jobban, mint én.

— Ugy mi hatalma se lesz fölöttem, szerelmem fölött!

— De lesz: a természet rendjéé, az igazságé, s a mit ez diktál, annak be kell következnie. Rólam tudni se akar. Helyes. El fogja fogadni Bundár kezét.

— Ön eszelős! — kiáltott dühvel Celesztin.
Most volt legjobban megsértve: hiúságában.

Armand rohamos szóáradattal zúdult reá, könnyed gyorsasággal szórva csapásait, mint egy törvívó.

— Ön szép, mint az ég, Bundár csunya, mint a föld, melyet turkál; s az ég természetszerűleg a földre hajlik. Ön elmés, ő tudós, s a tudós férfi szükségkép vonzza az eszes nőt. Ön még fiatal, ő régiségbuvár, no, ebben látszólag némi ellentét van kettejük közt, de kiegyenlítődik, mert az ifjuság olyas valami, a mi évről-évre inkább a régiségek osztálya felé közeledik...

— Goromba, leggorombább! — mormogá Celesztin fuldokolva dühében, de tovább hallgatva.

— Mindez érvek arra vezetnek, hogy a természeti törvények szerint kegyed úgy Bundaré lesz, mint a vas a mágnesé. S ez az egy választása az, melybe bele nyugszom, s mellőzésemért megbocsátok.

— Nevetségessé akar tenni? Viktor enyim, mert szeret.

— Ön lehet Viktoré, de ő nem lesz se Celesztiné, se Auróráé. Esküszöm, — mire esküdjem? Önre és szerelmemre.

— Gyűlölöm önt, hagyjon el! — mondá Celesztin, összehuzva szemöldeit, már indulattól remegő hangon.

De Armand annál kiszámítottabb higgadtsággal felelt:

— No lássa, hogy csak gyűlölni tud!

— Gyűlölni önt, — felelt meg Celesztin, — öntől tanultam én!

— Én csak szeretem önt, — de barátomat is...

Mindeddig a nő csak védte magát. Azt akarta, hogy e kénytelen találkozás a legsimább lefolyást vegye, minden eredmény nélkül.

De a szenvedély erősebb az akaratnál. Az összevont szemöldek megvillantak, a félig zárt sze-

mek megnyiltak, s kék lángot kezdtek szórni, mint a tenger éjjeli háborgása. Minden türelme fékevesztetten szabadult el, s ideges erélyét összeszedve tört ki.

— Ej, hát legyen! Eddig én hallgattam, és ön szórta rám ostromló vádjait; de fordul a szerep, és a nő beszél most. Nincs másképp, — folytatá teljes bensőségre emelkedve, majd szégyenkezően, majd annál pusztítóbb haraggal, — nincs máskép, gyűlölöm. S csodálkozik rajta? Mert lealázott önmagam előtt, letépte önbecsülő büszkeségem, midőn szerelmével — kitüntettet! . . . Azt hitte: életmet menté meg, mikor a kárhozatba döntötte szívemet, s ezért hálával gondolok kegyére? De tudja meg: nincs női sziv, ha még oly romlott is, mely meg tudjon bocsátani a csábitónak. A kék pillanatnyi, de a bűnért a pirulás örök. És nincsen oly női lelkiismeret, mit úgy megfojthasson öleléseivel, hogy eszmélethez jutva, ne adjon hangot átkának, bosszujának, nyomorult!

A nő végsőig feszülten, lángoló haraggal állt ott. Az elbukott angyal mint boszuló Cherub. A felháborodás bűnösből bíróvá tette. S a megbánás és erény minden szépsége tette ragyogóvá.

Armand előbb visszadöbbsent, majd szenvedélyétől magánkívül, átkarolta Celesztint.

— Örjögő! — kiáltá, — ah, szerettél és tetted! De átkozódj, tégy akármit: én szeretlek. Auróra, enyém léssz!

A nő hideg megvetéssel mérte végig:

— Ah, a régi — gyáva!

Armand karjai lehullottak róla. Lesujtva visszatántorgott.

— Igaz... bocsánat! Haha! — kaczagott, — ez a vége! Bolond vén sziv, ifjabbnak álmodod magad tíz évvel? Vén arszlán, borzolod vedlett sörényedet? Ah, — haha! Azért sem! Birnod kell, — mily szép!... De hát birtad-e valaha e nőt, ki most így köszönt, ily idegenül? Álmodtál!

— S már nagyon ideje, hogy fölébredjen. Jerünk.

Celesztin szemei mereven tapadtak Armand arczára, hogy lelkében olvashasson, de az ő fagyos vonásai zárt könyvet képeztek.

Még félig eszméleten kívül beszélt magában Armand:

— S álmomból semmi sem marad. És az érem? Jer, jer, utolsó mentő-horgonyom az örvényben! Beléd kapaszkodom. »Szeretlek halálig!« — ezt jelented. »Szeretlek halálig!« — ezt fogadta. De hol vagy? Haha!... Fantom volt ez is. S ha itt is volna? Hát ha ereje ennek se volna már,

ezt is megtagadná? Még e csalódás is! Nem! Ez álreményt megőrzöm, mert érzem, hogy a csalódást nem élném tul. Jobb, hogy nincs meg a talizmán; eltemetem szívemmel, boldogan, s azt hiszem, hogy ha előmutatnám neki, ezt mondaná: »Tied vagyok!«

Végre föleszmélt. Magát összeszedve, körültekintett visszatérő mosolyával s Celesztinen nyugodott meg szeme. Higgadt önuralommal lépett hozzá, kalapját udvariassággal levette s a nő kezét ajkához emelte:

— Tévedtem önben, asszonyom, de ön nem fog bennem: nemes ember vagyok.

Kis vártatva hozzátevén:

— Csupán barátomat kell megvédenem.

— Ezt már elfogadom, — felelt Celesztin — s meg lesz köztünk az egyetlen lehetséges barátság: a feledés, — a nem emlékezés...

De ezt oly szomorun, csüggedt elmerüléssel mondta s aztán sötéten nézett maga elé, mint a szerelem végzetének alakja, s nem merve ama férfira nézni, a kit annyira gyűlölt s annyira szeretett.

XXV.

— Mi a mennykő ... bocsánat! Kettecskén az erdőben? Szép!

E szavakkal zavarta meg az idyllt Sivárszky, az egész társasággal visszatérve.

— Armand és szerelem! — kiáltott Bundár. Mi történt?

Armand már teljes közömbösséggel, de titkon sebezve fordult Celesztinhez, a titkárra mutatva:

— Lovagias elégtételt kapott. Arczul ütötte saját fegyvere. Oh, a párbaj igazságos.

A segédek s orvosok maradásukat fölöslegesen találták. Ajánlották magokat: »Volt szerencsénk.«

— Üdvözlét, uraim! — búcsuzott ünnepélyesen Komróczy úr. A fiatalság a haza virága. Keblemen viselem önöket. Tehát viszontlátásra a bazáron. Megnyitás pont ötkor.

— Lesz szerencsénk! — bókkoltak az urak az urhölgyek felé.

— De pontosan, barátim, hogy a kormány képviselőinek beléptekor — mert a kormányban az államtekintélyt kell respektálnunk, — mentől im-

pozásabb sorfalat képezzünk. Tudják, hogy én az ellenzék vagyok. Nincs derekam a hajlongásra, — és itt kidöntötte a mellét, — de félre a merev politikával, a hol jótékonyaságról van szó! Szervusz, uraim!

Komróczy úr utána pillantott a távozóknak, így elmélkedvén:

— Személyesen beszélek a miniszterrel. Papirra nem bízom többé a közügyet. S az ördög ellenségeskedik nektek örökké!

Bundár ismét gyanakodott Arandra, ki alig nyugtathatta meg, hogy minden csak az ő érdekében, Viktor ellensúlyozására történt; majd Komróczynéhoz fordult:

— Azt hiszem, asszonyom, kielégítve távozhattunk; ha volt »affaire«, az minden irányban elintézészt talált. Szerémy jóvá tett mindent, ugy felelt meg kötelességének, mint férfihez illő.

Armand ezzel a kibékítésre törekedett, de Sivárszky sem maradt hátra.

— Kedves! És Sivárszky? Sivárszkyról ki terjeszti el, hogy nem vesztek még ki a lovagok, s készek magokat...

— Bepólyáztatni! — akasztott neki a tréfás hősnek Armand, minden utálatát elfelejtve. Uram,

ön saját maga úgy hirdeti dicsőségét e keresztkötés alatt, mint valami ujság!

— Uram! sikoltozott mérgesen a hős és Cezsztin segélyére sietett:

— Nemesen viselte magát. S ha az, a kiért tette, elmulasztja is: én méltánylom, uram.

Segy oldalpillantással Malvin felé, kezét nyujtá Sivárszkynek. Ez hálásan kapta el baljával.

— Csekélység, — bocsánat! egy hölgyről van szó s a Komróczy névről, — ez az egész. E kötelék rajtam az, mely e kedves családhoz fűz ...

A példálódzás a mama figyelmét is felhívta.

— Családunkhoz? Érted, mi ez, Gáspár?

— Bár ne érteném! — gondolá ez hallgatva. Kiad, az átkozott!

— Bocsánat, asszonyom, — folytatá Armand, — de védenem kell a kisasszonyt, ki arra nem szorult. Teszem ezt, mint oly ügyvéd, ki egy szent és nemes ügy védelme által tudja, hogy önmagának szerez dicsőséget. Nem, én tudom: nem Malvin kisasszonytól nyert biztosítást Sivárszky úr, hogy azon láthatlan kapocs által, mely őt szorosán Komróczy úrhoz csatolja, magát már nyiltan a családba akarja fölvétetni, melynek különben nagy díszére válnék.

— Uram! — szólt Sivárszky, félig kihivón,

félig készpénznek véve a gúnyt. De Komróczy úr végkép elrémült Armand szándékosan körmönfont mondotszerkezetén, mit jelentősen s kémlő megfigyeléssel adott elő.

— Ez is tud a levélről! — nyögé összehuzódva. Malvin látta ezt, s Armand elé lépett.

— Köszönöm uram, köszönöm. De ne védjen engem úgy, hogy atyámat vádolja. Nincs igaza... Nem akarom.

— Ah! Tehát hallgassunk? — tünődött Armand, s a leányhoz fordult. — S önnek igaza van. De bocsássanak meg, ha baráti buzgóságom arra serkent, hogy a szivek közt a félreértést, haragot, szélyt lepárolva, megkapjuk a tiszta érzelmet. Lám, nagy tudósunk, Bundár úr, már nyugodt, mert meggyőztem, hogy néha a legbájosabb ajkak is ellenmondanak, de csak azért, hogy még jobban elbájolják, s a tudomány végre is diadalmaskodik.

— Igen, szép Sphynx, — vevé át a szót bizalmas hunyoritással Bundár, — én nyugodt vagyok A szív azé, a kié a zálog.

— Miről beszél? — kérdé magában Celesztin, ki előtt csakugyan rejtély volt Bundár czélzása, de végső bosszuig ingerelve az által, hogy a kettejük közt lefolyt harcz után, midőn meg nem győzheték

egymást, de nemes magatartással váltak el, Armand még fegyverszünetet sem tartva, minden türhetlen módon boszantja és üldözi őt: a nő sem tudott válogatni eszközeiben. Viktor, — mondá szigoruan, — szavamnak ad-e hitelt, vagy ez elburkolt, nevetségés rágalmaknak?

— Hogyan? — kérdé Viktor meglepetve.

— De nehogy rosszra magyarázza barátjától, — folytatá lágy és kedveskedő hangba csapva át. — Rossz indulatot csak nem teszek föl arról, a ki használva a kellemes magányt, oly forró vallomással tisztelt meg az előbb...

— Aha! — sietett megbotránkozni Sivárszky.

Celesztin ezt a mérget mézbe keverte, s Armand szinte elvesztette öntudatát tőle.

— Igaz ez? — fordult hozzá Viktor felvilanó gyanuval.

— Én vallomást, önnek? — kérdé Armand akadozva és szemrehányón az árulás miatt, a mit föl nem tudott volna tenni — Auróráról.

— Az én nevemben! — szólt Bundár Viktor-nak. Ő megbizottam!

— Bárki nevében is, kétszinü barát! — ismétlé az ifju féltékenyen.

— Ah, ne vegye komolyan, — mondá Celesztin még bántóbb lenézéssel, — barátja tette!

— Leköteleztél, mesterem! — támadt mind keserűbben Mentorára az ifju ember. — »Szeresd magadat és szeresd a másét.« Oh, most értem már tanításodat, csakhogy velem fizettednéd a leczkediját! Csufság ez tőled, a ki álnokul barátomnak mondod magadat, de inkább lettél volna nyílt ellenfél férfiasan, mint ily csalódással, mint ily csalással ábrándíts ki a barátságból is, mint szerelmemből ábrándított ki egy nő.

Armandot szinte gyönyörködte fiatal barátjának e megható panasza, mit az első vélt csalódás okozott. Már e közben Armand észbe kapott.

— Viktor! S fölteszed rólam, ki csak tegnap óta ismerhetem urnőnket?

— Nem igaz! — szólt hirtelenkedve Celesztin.

— Hogyan? — kérdé nagy csodálkozva Armand.

— Nem igazak kifogásai! — javitá ijedten a nő.

— Lám, lám, asszonyom! — figyelmezteté Armand, mintegy el akarva simitni Celesztin szavai következményét. Mit nem beszél! Nem mindig jó az élcz! még félre értik.

— Én nem, — mondá Viktor, — de a tanul-

ságot sem. A szivtudományban — folytatá Bundárra célozva — a tanítvány sokszor többre megy mesterénél . . .

Bundár mérgesen köhögött, s Komróczyné meglepetve vette tudomásul, hogy Viktor és Celesztin mily jól érti egymást. De e közben már Viktor meg is tette nyilatkozatát:

— S én ünnepélyesen kérem kezét, Celesztin.

— A tudatlan tanítvány túltesz két ily mesterén! — morgá a tudós Armand fülébe, aki csak alig tarthatta kezénél fogva. Nem várok, a bizonylattal kilépek!

Armand még egy utolsó fogást alkalmazott:

— Hiszen Malvint is ép így megkérte!

— Önnek mindig igaza van! — felelt gyors felfogással és meggyőzötve a tudós. S én maradok a régiben. Várok szép Sphynx, míg a szeszély szétpattan.

— S én így is szerencsét kívánok! — szolt őszintén a mama. És sorra kellett következniök az üdvözleteknek. A meglepetés elmúltával Komróczy úr állásba illeszkedett, alig rejthető örömmel.

— Bár önzésem jobb szerette volna, hogy önt fiamnak szólithassam: de félre az érdekel, ön

rokon lesz ugy is, és közös családunk a közügy!
Szervusz!

— Gratulállak, — mondá Napoleon. — Igy mégis »en famille« maradsz. S a birtok is, Celesztin nélkül, — sugá apjának.

Csak Malvin maradt visszavonulva; kissé halvány volt, de ajkai körül mosoly játszott. A mama előszólitá:

— Malvin, végy te is szivélyes bucsut, mint jövőbeli rokonokhoz illik.

Mig a leány tétovázott, Sivárszky előlépett.

— Egy akadálylyal kevesebb — gondolá. — Fogadja baráti jobbom! — e szavakkal kezét nyujtá Viktornak, de Armand szerencsésen visszaháritotta a bebugyolált tárgyat.

— Szent ég, drága jobbját!

Ekkor már Malvin nyujtá kezét Viktornak:

— Isten vele. Izlésének lehetetlen meg nem bocsátanom; ő szép, szép nagyon, szebb, mint kelené. Légy üdvöz, drága nénikém is, — mondá Celesztinnek és megcsókolta. Igen, mi rokonok leszünk, — folytatá még mindig arczán enyelgő mosolyával. Detrekőy, ugy-e ön jó barátja rokonomnak?

— No, én nem kétlem ugy, mint ő! — mondá Armand kíváncsian várva a leány közremű-

ködésének folytatását. S az nagy szivélyességgel nézett szemébe.

— Akar nekem is barátom lenni?

— Kegyednek? Meghiszemazt!

— Ugy hát fogadja el jeléül ezt a kis erdei virágot.

Néhány szál igénytelen kék virágot tépett le kebléről s nyujtotta Armadnak, ki nagy lelkesültséggel tűzte föl.

— Köszönet, köszönet. Örökké viselni fogom, és önre gondolok.

Annál gúnyosabb volt Viktor.

— Oh, nefelejts? Ez még erősebbé fogja tenni idealizmusában a nagy nőimádót... Igaza volt! — gondolá hozzá, — ezt is bolondítja, a viperácska!

Celesztin nem késett az olajjal a tüzre:

— Önnek csakugyan megbízható elefántja van, — suttogá Vikornak. Nos jerünk; Malvinak még irnivalója lesz a bazárlapba.

Malvin sebesen felelt:

— Nem, egy betüt se többé!

— De édesem, atyád, mindnyájunk sikere érdekében!

— Jó, — felelt Malvin még gyorsabb fordulattal. Tehát majd irok valamit, — utoljára!

Ha ártatlanság gonosz és csintevő lehet: a leányka arczkifejezése most az volt. De nem vették észre, Viktor már csak Celesztinnel foglalkozott.

— Elkisérhetem kocsijához? Nemcsak karomat: kezemet is ajánlom.

Karonfogta hölgyét, Bundár elszörnyedésére.

— A Sphynx is tolakodik. Botránykozás!

— Mindig hidegvér, — csititá Armand.
A látszat és nő gyakran csal.

— Igaz, még hidegebb leszek! — felelt Bundár, — már egész kitanultam.

Ezalatt Armand a távozó párt kísérte szemmel.

— Ha Viktor egy kocsiba ül azzal, bizonyosan elragadják a lovak. De én meg a bakra kapok, s majd visszarántom a gyepelőt!

Indult nagy léptekkel. Sivárszky utját állta:

— Bocsánat!

— He?

— A háromezer forintom önnél van, quittek vagyunk. Most már attaqueirozom Malvint. Tetszik?

— Jól teszi! — felelt kurtán Armand, s elrohant Viktor és Celesztin után. Sivárszky ostobán állt ott, mint egy sóbálvány.

— Tessék? Mért mondhatja ez ezt?

Bundár unta a helyzetet és bucsut vón.

— Adieu, asszonyom. Hivatásom elszólít. Régiségekre gyanakszom a zöld pincze bolthajtása alatt.

S hatalmas kézcsókot hullatott Komróczyné kezére, mint a ház régi barátja. Komróczy úr négy ujját nyujtá neki.

— Öreg barátom, szervusz. Tudod, hogy én szerencsét kívánok neked, de nem remélek.

— Nem-e? S miért nem?

— Látod? Viktor Celesztinnel egy kocsin. Mért nem tartasz velök?

— Bocsánat, — felelt a tudós, lucziferi göggel fujva föl mellét, — én nem futok olyan kocsi után, — a mely úgy is fölvesz!

S ellenkező irányban elvitorlázott szerszámaival.

XXVI.

Alig fordított hátat a tudós, Sivárszky, mint a vad, mely az erdőben otthon érzi magát, megragadta az alkalmat, s kirohant.

— Uram! Asszonyom! Kedves Napoleon . . . Kisasszony meg fog bocsátani . . . Esedezem, — ha

ugy tetszik, — kegyeskedjék nekem adni a kisaszszony kezét . . .

A családtagok többé-kevésbé meglepetve álltak. Szinte várták e váratlan dolgot.

Komróczy úr fatalizmussal bólintott, Malvin fásult idegenkedéssel fogadta, míg bátyja éppen nem ütközött meg rajta.

Hanem szóhoz legelőször a mama jutott.

— Mit sziveskedik kérni, uram?

Sivárszky szenvedő kifejezéssel sütötte le szemeit bekötött karjára, s fájdalmasat szisszentve kezdé:

— Ah! sokkal sajtóbb seb kényszerit . . . Semmiség! Én, ki visszavívtam a család nyugalma . . .

— Ez sok! Visszadta-e leányomnak vőlegényét?

— Ah, dicső! — tört ki örömmel a titkár, — ez csak nagyságod beleegyezésétől függ.

— Ez a te műved! — mért egy oldalvágást férjére az asszony.

— Hízlek vele, — hunyorgott Sivárszky jelentős tekintettel Komróczy úr felé, s ez kénytelen-kelletlen helyeslőleg bólintott.

— Szereti-e Malvin? — faggatá a mama a titkárt.

— Bocsánat, — felelt ez Malvin felé forgatva nyakát, — azzal én nem szolgálhatok.

— És ön?

— Nevetséges! Örökre!

A mamának kezdett a visszatetszés nagyon is arczára ülni. Komróczy úr közbelépett:

— Eh, elég. Ez közügy. Adja rájuk áldását szintén.

— Soha! — tiltakozott a mama.

— Soha? — gúnyolódott Komróczy úr. Talán meg akarja várni, míg Viktor öcsénk újra visszatér leányunkhoz?

— Soha! A kis kékszakál! Nem tartogatjuk számára a leányt, de bosszúból se adjuk férjhez.

Sivárszky Komróczy úrra függeszté epedve szemeit, mialatt a mamához intézte vallomását:

— Ah, asszonyom! Ez megható. Ezért szolgáltam oly kitartással, mint Jákob? Ezért nem udvaroltam Celesztinnek? Ezért ütöttem el Viktort, a ki a kisasszonyt csak kompromittálta, de voltaképp Celesztinhez húzott? Sajátszerü! S ne higgye, asszonyom, hogy Szerémy Viktor úr holdjaiért az én kezemmel nem kapnak kárpótlást. Bocsánat! Celesztin nem lett volna Bundárné — Bundárné! — soha. De, Viktor úr már pedzi, s a ficzkó, amint Malvin menyasszony lesz, hiuságból is elveszi. Így csak az apanage marad a szép özvegy új menyecskének, —

folytatá Sivárszky nagy hangsúlyozással, — s én visszaszerzém önnek, uram, az alsó- és felső-komróczyi uradalmat, annyi, mintha az enyém lenne a tizezer hold dominium . . .

— Ez így van, urnóm, — erősíté Komróczy úr. Saját közügyünk, méltó figyelmünkre. Első minőségű földek, rossz évben huszezer métermázsza élet — — Komróczyné gondolkozóba esett.

— Ez igaz, — mormogá egy perczre elkábitva. S a kastélytoronyból pompás kilátás az uradalmi erdőségekre . . .

— Szóval nagyszerű! — lelkesült Sivárszky. Viktor is, birtok is, a családban marad, s asszonyom legirigyeltebb úrhölgy az országban. Nem számítás nélkül tánczoltam én el a kisasszonyt!

Napoleon sietett közbevágni, hogy a csatát eldöntse, még pedig kedélyeskedéssel:

— Én, tisztelt ház, a szőnyegen forgó frigybe, magasabb politikai szempontokból, beleegyezem.

Csak Malvin nem nyilatkozott még, bár azt szinte mellékesnek tartották. De tovább nem türehetett. »Nemcsak Viktorban, Celesztinben is csalódtam; — gondolá, — ez embert pedig megvetem, ez az oka!« S anyjához fordulva, oly hamar és keservesen szerzett erélyével tiltakozott:

— Én pedig nem létezem többé senkire nézve sem!

A titkárt ez a nyilatkozat is csak fölhangolta.

— Akkor remélek! Ha senkit nem szeret: engem szerethet!

— Nyugodtabban, uram, — szólt Komróczyné. Nyerje meg előbb leányunk hajlamát. Ah, — gondolá szuró szemekkel s összeszorítva száját, — vissza kell tréfálni a csalfa özvegyet s ezt a szeleverdi csélcsap urfit. Bosszut állok! Uram — végzé a titkárra szegzett tekintettel, — adja férjhez Celesztint, s az ő lakodalma után beszéljünk az önéről! E nélkül Malvin nem lehet az öné soha, soha!

— Ah, megható! — tört ki Sivárszky, s mielőtt megakadályozhatnák, elkapta a mama kezét, mint kutya a legyet, s hatalmas csókot nyomott rá. Ah, de uram, — fordult Komróczy úrhoz, — e függő helyzet kegyetlen. Adja nekem legalább ön a kisasszony kezét most, — most!

— Hm, csak nem oly sürgős, hogy itt jegyezzük el? — jegyzé meg csipősen Komróczy úr, kinek nagyságát a »legalább ön« kifejezés sértette; hanem aztán titkon ő is oda sugott Sivárszkyhoz: De ön már kiadhatja a leveletem, óh fiam!

— Csak nem oly sürgős, oh atyám! -- felelt hasonlóképp meghatva Sivárszky. Ha veje leszek...

Ezzel a felkötött karu hős Malvinhoz oldal-gott, e felkötött kart váltig mozgatva, úgy kínálva:

— Szabad karjáért esedeznem?

— Köszönöm, magam megyek, — volt a rövid válasz, s élesbe csapva át, kiáltá: — Egy verset irok, arról gondolkozom!

Aztán fenyegetően intett a távolba s fellobbanó bosszuval suttogá:

— Megénekellek, kedves nénikém!

Eltávoztak.

XXVII.

Az erdő nesztelen és elhagyott volt. Mint megsebzett szarvas, jelent meg Bundár. Herbariuma és kalapja virágokkal volt megrakva, a mit eddig a tudós föl nem szedett volna. De régészi kutatásai nem elégithették ki; meg-megállva, nyugtalan tépelődéssel tekintgetett körül a fák közt.

— A Főnix-madár fészkébe hordja a bölcsek kövét, melytől kinyilik a kincses Xaxa barlang, megfejtetnek a hieroglifek, sibillák, madárnyelvek, kaballák, asteriskusok, csiziók és Sphynxek... Hah

ha ezt a Sphynxet megfejthetem! Azon együgyü ifjoncz karján távozik Madame, mégis nekem küldi a medaillont. Rejtélyesség! Elrontám a gyomrom ebben a gepida csárdában! — sóhajtá közben, kezét jelentékeny gyomrára nyomva. Ezen rejtélyeséget oldja fel kövével a Főnix-madár, mely lapos erdőben tartózkodik s magasan fészkel. Fészek van elég, ott is egy, de kérdem: hogy mászni fel?

S feszült figyelemmel szegzé szemét egy félig kiszáradt akácra, melynek tetején egy özvegy szarkafészek szomorkodott, melyből a lakókat a párbajozók kilövdözték.

A tudós kabátját készült lehányni, hogy felmásszon.

— Hopp, megvagy! — hangzott e perczen háta megett, egyuttal erélyes tenyerek nehezedtek vállaira.

— Álljon az úr kötélnek, — harsogá egy másik torok, — s gyün a központba!

Kell-e mondanunk, hogy a mindig éber szent Hermandad két kitűnő tagja volt? A párbajt jöttek megakadályozni, a lapban megjelent közlemény utbaigazítása folytán, — a mire Sivárszky számított; de arra nem számított, hogy a rendőrség mindig megérkezik ugyan, de csak későn.

Bundár perczre megzavarva, folytatni akarta utazását az akáczra:

— Eresszenek a fára!

Az egyik rendőr összenézett a másikkal:

— Hisz ez bolond. A fára akar mászni.

— Mit keres az úr itt? — kérdé a másik.

— Aquincum romjait! — hangzott a lesujtó válasz. De a rendőrök összenevettek.

— Csakugyan futóbolond, mert azt a bolond is tudja, hogy az Akvinkó Ó-Budán fekszik.

— A Lipótmező az az Akvinkó, uram! — kiáltá a másik. Be vele!

— Lipótmezőn? — csodálkozik Bundár. Ez hypothézis. De nem lehetetlen.

A tudós rendithetlenséggel kezdte átölelni a fa karcsu, de tövises derekát.

— Állj, ne moczczanjon! — rivalt rá az első rendőr. Ahun is a duellum. Lesbe, koma!

S csakugyan, mig Bundárt a fa mögé tuszkolták s magok is meglapultak, több feltűnő, sőt gyanus alak kezdett megjelenni az erdőben.

Már jelmezök se ígért jót a rendőrök szemében, minthogy az athlétáink szín- és fantáziadús egyenruhája volt, ámbár mindegyik más-más tarkaságu kékzöld-veres harisnyából, tricotból és sipkából állott.

Ami három elválhatlan bajnokunk volt, távgyalogolva. Elől Keöszméthy, utána Hurutka és Biczeghő, előrehajlott derékkal, mellökön a két ököllel, az utócsahos szájába zsebkendő gyömöszölve.

— Egy, kettő, — egy, kettő, — egy, kettő!
— hangzott Keöszméthy ütenyszerü vezérszava.

— Halt! — orditá az egyik rendőr. Csipd meg!
S kirohantak a fa mögül.

— Hah, utonállók! — kiáltá Keöszméthy, a mi nem volt csoda, tekintve a meglepő fellépést.

Éktelen zavar tört ki. Athlétáink zsebken-
dőiket kezdték szájukból kikapkodni. Az alatt lefog-
ták őket.

— De barátom, — kiáltá a vezér — mit csinálnak, barátom!

— Nincs beszéd! A törvény nevében, előre!

— De hagyjanak távgyalogolni, barátom! Nem mi: az ügy, az ügy!

— Távgyalogoljanak előttünk!

— Mit művelnek? — lihegé Hurutka. Minek néznek bennünket?

— Majd kapnak duellumot a dutyiban! — felelt mérgesen az egyik rendőr.

E biztatásra Keöszméthy megszeppent. Két társára nézett, majd a fogdmegekre.

— Dutyi? Barátom, hé, drabbant! megmondom a miniszternek, hogy tudod, barátom? Meg kell hínom Komróczyhoz. Mi lesz az ügygel? Az ügy!.. Az nem járja!

— De uraim, — szabadkozott Biczeghő is, — mi nem vagyunk párbajozók, mi athleták vagyunk!

— Az a magok baja; majd kisül a v^ollatásnál! És vitték a foglyokat Bundár felé, ki most előlépett a fa mögül, s elbámult:

— Nini! Önök is itt?

A három athléta szintén rendkívül meg volt lepelve.

— Ah, kedves bátyám, van szerencsém! — üdvözlé nagy örömmel Keöszméthy. Talán ön párbajozott a bájos ügyért?...

— Mit párbajozott, mit párbajozott? — kiáltott idegesen a szerelmes tudós. És már képes lett volna provokálni az athlétát, azonban egy rendőri hátbataszítás kijózanította:

— Előre, a központba!

A diszmenet megindult.

— Hála a papnak koma, — mondá egyik rendőr megelegetten a másiknak, — mégis történt valami skandalum!...

HARMADIK RÉSZ.

A b a z á r b a n.

XXVIII.

Mi lehetne a század és társadalomnak kelle-
mesebb inhumánus intézménye, mint azok a jóté-
kony bazárok?

E hely az, a hol a tüzkárosultak javára porig
ég a jóltevő közönség, az árvizkárosultak kimenté-
sére elúszik a részvevő kebel. S mindenki, a ki az
elemi csapásokat kikerülte, áldozata lesz a jótékony
tündéreknek.

Mert hiszen a római *jurisdictio* szerint a leg-
nagyobb jog a legnagyobb jogtalanság; épp így a
modern sociális törvények szerint a jótékonyosság
valaki iránt, kegyetlenkedés más valakivel szemben.
Kiváltkép, ha nők gyakorolják. S azért tetszik ugy
a férfiaknak.

Nagy várakozást keltett az a bazár is, a mit
a Komróczy-ház rendezett. Nem is képzelte senki,

hogy kerteskéjök, melyben a jótékony sátrakat föl-
 ütötték, egész kis paradicsom, azzal a különbséggel,
 hogy ide mindenkit beeresztettek és senkit se til-
 tottak ki.

A csinos tarka-barka árusátrak közt a buffet
 játsza a főszerepet, nyílt pavillonban, melybe pár
 lépcső vitt föl. Több kisebb asztal várt itt a ven-
 dégekre, ugy mint a kertben, székekkel. Hátról vonult
 meg Malvin árucsarnoka, még takarosabb és fino-
 mabb sátorban, szerény kék színben, e felirattal:
 »Bazár-rózsák«. De a rózsák voltaképp csak a bazár
 lapjai voltak. Az igazi, élő és szuró rózsákat Celesztin
 árulta egy kis rózsaszin üvegházban. Már az ötlet
 is mindenkit a legvirulóbb virágárusnőhöz csalt, a
 kinél lehetetlen volt nem rózsaszinben látni mindent.

Az egész hódító tábor sátrai szét voltak szórva
 különböző színekben és lobogókkal, megrakva illat-
 szertől szivaron át játékszerekig minden képzelhet-
 len csecsebecsével, a melyek oly haszontalanok és
 oly nélkülözhetetlenek. Főleg a jótékonyásra, mert
 ezek által sikerül megsarczolni a meghódított ellen-
 séget, barátaikat.

S a lombok árnyán az áruasztalok mögött
 sűrögtek, mint szorgos Márták a mi Szendelényi
 Mirandáink, Evetkey Evelinjeink és Varjuvály Lil-

láink, a papnők a jószívűség oltárainál. S mely férfi szive ne óhajtott volna ily oltárokon, ily papnők kezében áldozat lenni! Már szebbek, üdőbbek nem lehettek. Ime jótékonyczélu egyenruhájok: sötét pettyes karton viganó, himzett fehér kötény, elől a vállig érve, két apró zsebbel (melyen monogramm pompázik), hátul nagy csokorra kötve; a derék élénk világos szín, a karsu és gömbölyded bájákat rejtve, de a buffet nyμφáinál takarosán felgyürve könyökig; fejükön ismét kis fehér fejkötő, mely könnyedén s asszonyos kaczérsággal koronázza a szőke és a barna fürtöket, mintegy főkötőre hiva a legénységet. Így volt öltözve Malvin is, nagyokat sóhajtva szegény, hogy kedvese a főkötő alatt pártában hagyta.

És ha az árusnők voltak a kert virágai, hogy megmaradjunk a régi el nem koptatható kép mellett: a rendezők voltak a pillangók, kik őket körülrajongták gálában, szalagos bokrétákkal.

Mint a tündéerkert csősze, a paradicsom szultánja, a helyzet teremtője és ura pedig Komróczy úr mozgott az előtérben, régi ruganyosságát visszanyerve. Annál erősebb, mert udvara körülvette, míg titkára még nem jelentkezett, neje pedig a buffetben időzött egy új vendégével, és ez nem más, mint

Varjuváryné asszonyság, a kinek leánya Lilla volt a legszebb felgyürt könyökü Hébe.

— Lelkes fiatalság! — kiáltá Komróczy úrs kezét szoritott Szegfűszeghyvel, Perghővel és Czompóval, — meg vagyok elégedve. Ha a kormányt képviselő miniszter urak belépnek: lássák körültem az én gárdámat; lássák, hogy Komróczyt övezik, a haza virágai. Szervusz!

Ezzel szétbocsátá őket.

— E mű enyém, — mondá magában, rava-szul és fennhéjázva tekintve körül, — dicsérje mesterét. Közügy, tehát Komróczy áll élén. A jótékony-ság a politikában, a társadalom a politikában, s a politika — szolgálatomban . . . Itt van az egész beau monde, tout Budapest, itt jól érzik magokat ellenfeleim is, s elkáprázva annyi dicsőségtől, el kell ismerniök, hogy a ki így tud rendezni, kormányzásra termett férfiú! Népszerűségem fehér köntöse tisztára mosva fölfele s lefele, — sőt ki is keményítve . . . S ez a levél? . . . Ej, Sivárszkyval gyönyörűen rendbe hoztuk. Most csak egy találkozás, itt a hatalom bitorl . . . azaz birtoklóival: s a játsz-mát megnyertük!

Egyet hunyorított, kezét dörzsölte, de Napoleon megjelenése megzavarta némileg.

— Nos, mi hír arról a félkótya Köszméthy-ről? Hoz-e már egy minisztert? Be nagy dolog! Kinéztél, jön-e?

Napoleon alig várta, hogy válaszoljon:

— A kapu előtt óriási néptömeg; a portást majd kihuzzák bundájából, erővel be akarnak törni hozzánk. Minden száj a Komróczy névvel van tele. Engem megéljeneztek: »éljen a kis Komróczy!«

— Engem hallani akartak erővel, — szólt közbe egész beleizeledve a népszerűségtől maszlagos Komróczy úr. Ah, ha ilyenkor jönnének a hatalom bitorl... azaz birtoklói, hogy látnák, ki vagyok!

Szólt, és mellét ütögette.

— Mért nem beszéltél a népnek? — kérde Napoleon.

— Nem volt ideje. Jön-e már a miniszter?

— A népnek mindig beszélni kell. A képviselőház is azért van, hogy mindig lehessen beszélni.

— Nem tanusitasz elég nagyszabásu politikust. Ha a hatást kerülve beszélek: nem hatás; ha pedig hatásos szónoklatot vetek nekik: csak a kormányhatalom birtok... azaz bitorlói ellen tartatom. Azok pedig mindjárt nálunk lesznek. Csak jönne már...

— És a szónoki tapintat? — veté ellen Na-

oleon, ujjával a légbé döfve. Én általánosságban szóltam volna nekik pártunkról. Mi kisebbségben vagyunk, de *nagy* kisebbségben. És Deákra és Kossuthra ötven év mulva rá se fognak hederitni, midőn a mi pártunk vezéregyéniségeit még . . .

— A portás avizálta, hogy jönnek! — kiáltá a kert ajtajából Szegfűszeghy.

Komróczy úr szétsapott karjaival s lelkesedve adta ki a jelszót:

— Sorfalat urak!

Az urak sorakoztak. Komróczy úr élökre állt, szónoki állásba helyezkedett és öntudatlan morgogá:

— Csak jönne már . . .

És akkor nagy derülten belépett Bundár professzor úr.

Bundár meg volt lepetve és hatva. Ez egész más fogadtatás volt, mint a rendőri, tegnap az erdőn. Földerült és hajbókolt.

— Ah! a tudomány nevében, köszönöm a fogadtatást.

Annál leihültebb lön Komróczy úr, amint őt ismerte föl a várt vendég helyett.

— Ah, Arisztotelesz, te vagy? Szervusz.

— Hát ki legyek?

— Annál jobb, erőlteté a jó kedvet Komróczy úr. Azt hittem, *csak* a miniszterek. Tudod, a közügy napszamosai megcsinálják az ünnepélyt, ők pedig eljönnek magokat ünnepeletetni. Nem méltóztatol a nők társaságába?

— Hol vannak?

— Az étkezőben.

— Akkor igen! — végzé a tudós és fellépdé-
gélt a pavillonba.

Szegfűszeghy sietve tért vissza a bejárattól.

— Na, jönnek? — Kérdé Komróczy úr remény-
nyel.

— Jönnek; egy kéttagu küldöttség kíván tisztelegni a mértékletességi egyesület részéről.

Komróczy úr ujjabb lehangoaltsággal felelé.

— Nos, hát fogadjuk el.

A küldött tartózkodó vontatottsággal mondá:

— De olyan részegek, hogy a magok lábán nem birnak bejönni . . .

Komróczy úr így kiábrándulva se veszté el lélekjelenlétét. Savanyuan bár, de mondá:

— Akkor kimegyek én hozzájuk.

Szegfűszeghy híven követte.

Ez alatt a tudós széttékintett az étterem lépcsőjéről.

— A Sphynx sehol! — mormogá szemöldeit ránczolva.

Amint felért, a bájos Varjuváry Lillán akadt meg szeme, mert ez töltögeté a pezsgőt. Kitelhetőleg kezdett nyájaskodni.

— Ah, kedves kisasszonyka! Örvendek. Ezer esztendeje nem láttam.

— Pedig csak tegnap látott, — felelt pohárral kínálva meg az élénk pohárnoknő, — milyen udvarias Bundár bácsi!

De a házi úrnő is legott megszólalt mögötte:

— Csak erre, bölcs uram; itt süttet talál gondolatai felvillanyozására. Ime, kedves rokonom, Mimi, a ki feljött ünnepélyünkre Varjuvárról.

— Ah, kedves-édes Bundár! — szólalt meg a másik hang a megfordult Bundár előtt. S oly alakott látott maga előtt, rózsa koszoruzott fejéssel, merész fényü bálidiszben, a kiről rögtön ezt gondolta: »Egek, milyen csúf lehetett ez az asszony — fiatal korában!«

Ha ugyan e fonnyadt kellemelek fiatalok lehetek valaha.

De azért a tudós megőrzé udvariasságát:

— Ah, kedves nagysád! Rá se ösmertem volna. Nem csoda, ezer esztendeje nem láttam.

— Ezer? — dűnnyögé Varjuváryné félre fordulva. Goromba! Harmincz éve sincs!

E perczben Komróczy úr visszaroht Szegfűszeghyvel s még egy úrral, egész felindulva.

— Szép kis mértékletességi egyesület! Magamat is alig tudtam mérsékelni velök. Csakhogy leráztam őket egy beszéddel, erről a témáról: »In vino veritas!« Barátom, — tért át egyszerre kedvencz témájára, — ugorjon el már, Keöszméthyért! Egy országot egy miniszterért!

— Repülök a költészet szárnyain! — felelt Zenő készséggel. Csak bemutatom művész-barátomat.

S kezével intett a csakugyan művészi rendetlenségü jelenségnek, kinek hosszú haja és poros kabátja kefét nem ismert. Ez most előlépett s meghajolt.

— Ah, ki ne ismerné a világhirü zongoravirtuózt! — kiáltá nemes hevülettel Komróczy úr. Örvendek. Szervusz.

A művész visszahőkölt s felhuzta szemöldeit, mint valami rossz zsalukat a fakófényü ablakokról. Rideg sértődöttséggel, mint gögijében megszurkált igazán félreismert lángész, hangsulyozá:

— *Állatfestő* vagyok. *Ostyepka* vagyok. Olajban ugy, mint vizben. *Ostyepka* vagyok. S alulról

felfelé s felülről lefelé végigmérte Komróczy urat, ki alig tudta megengesztelni.

— Természetes! Ki ne tudná ezt! És mivel szolgálhatok?

— Ambicióm volna, — felelt engedve haragjából a művész — a felségesen sikerült bazárt megörökíteni . . .

— Szép lesz, világhirű művésznök. Hanem ne most: majd mindjárt, ha a miniszterek itt lesznek. Tetszik tudni?

— Oh igen. Az sokkal hálásabb anyag ecsetemnek. Ostyepka vagyok.

— Tetszik tudni, — folytatá karoncsipve Komróczy úr, — az a jelenet, a mint én, Komróczy, a demokratikus önsegély eme találkozó pontját átadom a közönség, a nép használatára; én, Komróczy a középben állok egyszerü igénytelenséggel, így, mint egy római, és ő exczellenciáik mély meghajlással fejezik ki elismerésöket.

Ostyepka üzleti szigorúsággal kérdé:

— Allegoriai, történelmi vagy csatakép tetszik?

— Hogyan? — bámult el Komróczy úr.

— Nekem egy fáradság. Ostyepka vagyok. Ha allegoria: ön uram mithologikus jelmezben, tétőtől talpig *kothurnusba burkolva* lebeg egy felhőn,

mint a bőség istennője, és bőségszarujának tartalmát osztja az alant térdelő és önhöz fölfohász kodó emberiségre. Ha történelmi: ön antik diszmagyarban áll egy trónon, mint Mátyás király, ki vasmarokkal nyul egyik kezével a megtört oligarkhia fölösleges kincsei után, melyet egy holló rabol el tőle s másik kezével a zajosan éhező és éljenző népnek nyújtja.

— És a csatakép? — kérdé Komróczy úr csupa érdeklődéssel.

— Ez volna leghelyzetszerűbb. Ön lovon, — és itt kitüntethetem állatfestő tehetségemet, — ön lovon, pánczélban, a jótékonyság kivont pallosával aprítva a szocializmus fekete seregét, ezek fejezve szaladnak meg, s önre a dicsőség napja mosolyog. Nos?

A mily igényteljesen nézett most rá a festő, oly lelkesülten felelt Komróczy úr:

— Egyik oly kifejező, mint a másik! Készítse el mind a hármat.

— S kiállítsam a mtárlaton?

— E percztől ön családi festőm. Tekintsen meg mindent. Michel Angelo barátom, szervusz!

— Bocsánat, — szólt indignálódva a művész, — én Ostyepka vagyok!

De a név-kiigazítás után szivélyes együttesben mentek tovább a kertbe.

Fönn a buffet csarnokában már nagyon főztek együtt a szappant Komróczyné, Varjuváryné és Bundár.

— Apropos, — kérde Varjuváryné, — Gernyeszeghy néni, a szép ezüst hajával, tartja még magát?

— Bizonyára csak hordszéken járhat, — felelt Komróczyné. Hiszen itt-ott kilenczven éves.

— Már nem fiatal hölgy! — jegyzé meg részvevően Varjuváryné.

— Öreg hiába! — visszhangzá Bundár.

— Boldogult anyósom — szólt egyet sohajtva Varjuváryné — kilenczvenhét tavaszt számlált, mikor meghalt.

Mire Bundár komoly fejrázással mondá:

— Jobb későn, mint soha.

Varjuváryné tovább darált:

— Csodálatos; mióta nem láttam ⁴Pertet, egész megnőtt. Pedig alig harmincz év.

— Nagyság lánykája is megnőtt, — mondá hízolgón Bundár, — egész anyányi, pedig alig husz esztendő. Van valakije?

— Oh, Lillám még csak eladó, de boldoggá teszi azt, a ki beköti a fejét. Fényképei ki vannak

téve a Váczi-utcán. Öltözékeit Monaszterly készíti. Oly művelt, mint egy professzor. Öt nyelvet beszél.

— Egyszerre? — kérde fennakadva Bundár. Egy is sok. De nagysád mért nem megy férjhez? Szép és nem öreg, ugy-e?

Ő nagysága egyet emelkedett székén, s kezét tiltakozva emelte föl.

— Ah, soha! Én is várok egyet, de az nem érkezik soha! . . . Szegény, egészen boldogult férjemre huzott, ki egy vadászaton farkasverembe lépett s kitorpte a nyakát. Ő komolyan udvarolt nekem.

— No, nagysád, — mondá meggyőződéssel Bundár, — akkor nagyon buta ember lehetett!

— Kikérem! — pattant fel az érdekes özvegy. De Bundár azonnal közbevágott:

— Nem úgy értettem, hanem ha férjéhez hasonlított.

A magyarázatban aztán Varjuváryné megnyugodott, Komróczyné pedig megkoczkáztatá a kérdést.

— És min mult a szerencsétlen viszony özvegy korodban?

Az özvegy kettőt-hármat sóhajtott előljáró beszédnek s hozzá látott:

— Fürdőn láttuk meg egymást. Oh, Bikszád,

Bikszád! Sivataghy — úgy hitták őt, — geniális ember volt. Nagyszerűen tánczolt, és nagyszerű szopránnal énekelte ablakom alatt »Nyisd ki babám leveles kis kapudat!«

— No, és nagysád kinyitotta neki? — kérdé közbe Bundár.

— Ah, igen! Jegyet is váltottunk a fürdőn, s ő karikagyűrű hiányában egy brillántgyűrűmet huzta ujjára. Én boldog valék, mint csak ily ifjan leheték. Ah, de ő másnap eltűnt, egy levelet hagyva hátra. Ah, amerikai párbaj áldozata lett, öngyilkos lett, ne keressem őt, mert már lenn nyugszik a sir alatt...

Az özvegy könyezve kanalazott jegeskávájába. Bundár résztvevően kérdezte:

— A brillántgyűrűt is oda vitte nyugodni?

— Oh! csak nem vált meg tőle!

— Ej, édesem, — jegyzé meg Komróczyné,
— kissé nagyon is szerelmes lehattél.

— De koromban és mint tapasztalatlan özvegy!

— S nem igyekeztél feltalálni?

Mielőtt Komróczyné feleletet kaphatott, nagy robajjal rohant elő Napoleon, atyját keresve, ki a családívá előléptetett festővel járt-kelt.

— Roppant mozgalom künn! Most kell jönniök.

— A kormány jön! — kiáltott előteremve Komróczy úr. Sorfalat, uraim!

Nagy izgatottság közt sorakoztak a jelenlevők, élükön Komróczy úr, keztyűit huzogatva.

— Köszönet, köszönet, nem mi, az ügy! — hangzott Keöszméthy hangja, s Hurutkával és Biczeghóvel teljesen leromlott karban vonult fel a sorfal előtt.

— Ah, távgyalogló fiatalaink! Utolsóknak érkeznek be! — szólt csalódottan Komróczy úr s aztán Keöszméthyhez fordult: Ah, végre ön is! Nos, mi történt az ügyben?

A baluljárt hirnök homlokát ránczolta, vállalai közé huzta fejét és szabadkozott:

— Az ügy, kedves bátyám, az ügy, az ügy? Borzasztó, ez borzasztó!

— Most nincs időnk borzadni! — sürgeté szigoruan Komróczy úr. — Eljárt-e közérdek parancsolta tisztében, és sikerrel?

Keöszméthy lélekszakadva kezdé elmondani, mintha most is a rendőrség sarkalná:

— Borzasztó, kérem. Kierünk az erdőre, igen, elindulunk a versenyjárásra, mondtam: egy kis mozgás s aztán fel a bíróba, a bíróba s megmondom, hogy: »Excellenciád, nem én, de az ügy, az ügy

barátom, Komróczyról a szó, Komróczyéknál áll a vásár, végre is a nemes cél, mondom, a kormánynak el kell jönnie, kompromittálja magát, kell, kell, de kell, a közvélemény, nem magamért, de a kormányért!« Gondoltam, kiszorítok öt minisztert, meg mi, — biztos! »Állj!« kiáltott egy^{re}re: szemtelen drabant; mi párbajoztunk, barátom, párbajoztunk! Szemtelenség! Be akartak vinni. Én felgyürkőzöm, s aztán neki, neki, neki, de neki!..

— Én elkiáltom magam: — köhögött közbe Hurutka, — »Athléta, ne hagyd magad!« ..

— Egyiknek — kiált támadó helyzetben Bizeghő — neki ugrom, mint tigris...

— Én meg a harmadikat meszelem nyakon, nyakon, de nyakon...

— Rá térdelek a drabant őrmesterre...

— Letepertük mind a tizenkettőt...

— És diadallal mars be az egész trupp, be kisértük barátom a városházára, — nem mi őket, hanem ők minket. Nagyszerű! Az ügy!

A három athléta kigyult arczczal, harczias taglejtések közt állott ott, s az egész világot kihivni látszottak hősies előadásukkal. A környezet, főleg a szépnem, álmélgodva hallgatta.

— Igazán nagyszerű! — tört ki Miranda és Evelin.

— Oszkár, egy üveg pezsgőt rá! — kinálta felülről a kaczer Lilla Hurutkát.

— Köszönöm, — felelt ez törülközve, — mi csak műbort iszunk.

Egyedül Komróczy urat nem látszott lelkesedésre ragadni a gyalog argonauták kalandos elbeszélése.

— Átkozott! — dörmögé s Köszméthynek esett: No barátom, szépen megjártuk magával s a maga derék minisztereivel!

Az elfogott hirnök vállát vonogatta, midőn Bundár észrevette s örvendő meglepetéssel sietett le:

— Nini, hát a vitézek is kiszabadultak?

Hurutka odasugott társának: — No, most vége a dicsőségnek!

De Köszméthy kétségbeesett ügyességgel sugta hirtelen Bundár fülébe:

— El ne áruljon, magát is elárulja. Kinevetik.

Bundár felnyitotta a szemét s befogta a száját. Hanem Komróczy úr elkezdett faggatózni.

— De ha önök kísérték be a rendőröket, hogy eshetett, hogy mégis önök ültek?

— Egyszerű, — szólt a tudós, — mert ők bekisérték a rendőröket s akkor ott csípték őket. De megmentették az athléta nevet. Éljenek!

Halkan pedig Biczeghőnek sugta: Ki ne adjanak!

— E szerint várhatjuk az intéző köröket; — jegyzé meg gúnyosan Komróczy úr s kiadta a lemondás jelszavát: Sorfal, derékban szakadj meg! Nincs reá szükség, uraim, hogy ünnepélyesen fogadjuk bevonulásánál — a kormány közönyét. Közérdekről van szó, tehát távollétökkel tündökölnék.

Egy megvető kézmozdulattal intett a távolba s aztán régi hatalmasságával fiához fordult:

— Holnap napirend előtt szólásra jegyezteted magad; interpellálsz; kiméletlen légy!

Napoleon összeszorította öklét.

— Ne félj, papa, hosszú leszek!

Komróczy úr figyelmét már Sivárszky vonta magára, ki megjelent gondosan felkötött karral.

— A kit pedig nem hívok, itt jön! — dörmögé Komróczy úr, s fenn így folytatá: Jöjjön, kedves uram, szükségem van önre. Még ma irnunk kell a leghatalmasabb aczéllal a kormányhatalom — —

— Birtoklóihoz, vagy bitorlóiról? Kérvényt vagy filippikát? — kérdé a titkár szórakozottan s boszusan.

— Vöm *in spe*, ne tréfáljon!

— Sajátságos. De ezzel a karral?

— Miért lőtte meg magát?

— Megható! Nem menyasszonyomért *in spe* történt? a kit azóta nem is látok!

— Ej, párjavesztett gerlicze, hát mért hagyja el?

Az *in spe* após enyeltésére fanyar arczfintorítások közt felelt az *in spe* vő.

— Hogyan? Nézze uram, mindig másodmagával van, s e »másod« nem én vagyok. Látja most is? Az a csókolni való Armand alig jár tőle hajszálnyira az orrával. Megható.

Csakugyan a kert sátrai és fái közt Armand és Malvin alakja tünt fel. Együtt sétáltak, bizalmas csevegésben, egész elmerülten.

Malvin a csinos bazár-jelmezben még bájlóbb csinosságú volt, csábítóan üde, fiatalabb, mint valaha, ha ezt mondani lehetne. Nem is volt a rózsákkal ékes fehér s ruganyos arczvonásokon egy redőcske sem, melyben a szomorúság meghuzhatta volna magát. A két, szerelmét féltő kebel nagyot könnyített együtt megosztott bánatán.

Komróczy úr műértőleg pillantott oda, azután győzelmesen Sivárszkyhoz fordult.

— S nem emeli önt fel az a tudat, hogy ön a hivatalos imádó?

— Oh, emel! . . . Csakhogy még a hivatalt én

se kaptam meg. A félhivatalosak, kik sokan vannak, kiszorítják a hivatalost, ki egyedül vagyok. Hessegesse el kérem az édes kisasszonytól a legye-
ket, vagy szólítsa hozzám, s a kedves mama tartsa kéznél a légycsapót!

Sivárszkyból a féltés, ha nem is tigrist, de berzenkedő vadmacskát csinált. Komróczy úr éppen inteni akart leányának, midőn Malvin egy sátorba lépett lovagjával.

— Pedig már reméltem, ez a hóbertos Armand elteszi láb alól! — gondolá Komróczy úr, lopva végig nézve Sivárszkyt; aztán nejéhez kiáltott:

— Judit, a gyerekeknek mondani valójuk van!

Komróczyné fölkel, egyszersmind barátnőjét is magával hívá.

— Jójj kedvesem, megismerheted leendő vőmet.

A nők közeledtek, s Komróczy úr megnyugtatta a titkárt:

— Legott rendbe jövünk, kedves vőm in spe.

A mama és barátnője leszálltak a magasból, Sivárszky rápillantott az idegen nőre, egyet ugrott és fordult, mint a kit igazán meglőttek, csakhogy ő el is akart illanni.

— Varjuváryné! — kiáltá rémülettel. Mi a mennykő!

De e perczben az idegen nő is látott és oda kapott kezével, a hol a szív szokott lakni normális koru keblekben, azzal előrohant Sivárszky után, kiáltva:

— .Jaj! Ez ő! Sivataghym! . . .

— Mi volt ez? kérdé Komróczyné elképedve nézvén férjére, ki hasonlót látszott kérdeni tőle.

Varjuváryné adta meg a magyarázatot.

Sivárszkyt elfogta s szenvedélyesen és kegyetlenül karjaiba borult:

— Vőlegényem! Ah!

Sivárszky nem menekülhetett; de némi eszmélethez jutva tiltakozott:

— Megható félreértés! Kérem, vegyék át a kedves terhet . . .

Varjuváryné lemondott szivét valóban jobban megrázta e késői szenvedély, mint az erdélyi szekér, mely a vasuttalan utakon végigrobogott vele. Jó-nak látta elájulni. De úgy érezte, hogy Sivárszky kezdi lassanként a földre leereszteni. Tehát eszméltre tért.

— Csak a váratlan öröm . . . Ah, ön nincs a sír alatt!

— Bocsánat, — nyöszörgé a titkár, — mit keresnék én a sír alatt?

S mintegy a kifogás jogosultságát bizonyítandó, ismét el akart illanni.

Hanem most már Komróczyné fogta el, egész zordonan kiáltva rá:

— Megálljon, uram; hova igyekszik? Mimi!
— fordult a titkárhoz kapaszkodó nőrokonhoz. Mimi, ne feledkezzél meg méltóságodról! Sivárszky, maga az, a ki Miminek házassági ígéretet tett.

— Bánom bűnömet! — nyögé félre Sivárszky.

— És odébb állt!

— Botránykozás! — hangzott közbe Bundár sonkaízű szava, ki a buffetbe lépett falatozni.

Sivárszky ez alatt időt nyert a kibeszélésre.

— Sajátszerű! — próbálta Varjuvárynét lecsendesíteni. De sziveskedjék engem kihagyni e különös tréfából, nagysám!

— Nagysám! kapott a szón még jobban neki hevülve a delnő. — Megint e szó, mely az aranjúezi napokat juttatja eszembe . . . S az amerikai párbaj, Sivataghy úr?

— Sivataghy! Nos hallják, én Sivataghy! — kiáltá szétmosolyogva Sivárszky.

— Azóta nevét megmagyarosította! — vágott vissza Varjuváryné. Hát nem húzott akkor feketét?

— Mit se húztam. Nagysám félrebeszél.

— Megint nagysám! De húzta a gyémántgyűrűt a mutató ujjára!

— Világraszóló! Az én ujjamon gyémántgyűrű! Tessék!

Sivárszky diadalmasan dugta ki a kezét a kötésből s előnyújtotta mind a tiz ujját. Egyiken sem volt gyémántgyűrű.

— Hová tette? — faggatá az özvegy, Sivárszkyhoz nyomulva szenvedélyesen s végigbillentyüzve ujjain. De Komróczyné ismét csillapítani kezdé.

— Nyugton, Mimi! Ne feledkezz meg női méltóságodról. Majd én . . . Sivárszky, hát két nő, két nő? Egyik a városban, másik Bergengócziában. (Varjuváryné felszisszent, mint kit kigyó csipett meg.) Igérünk ennek is, annak is, fűnek, fának? Tünjön el azonnal, tünjön el örökre, akár a síralá. Tünjön!

Sivárszky azonban nem akart eltűnni. Már időt nyert, hogy kivágja magát, s csak azt várta, hogy szóhoz juthasson; addig türelmetlenül dobantgatott jobblábával. (A bal még a párbajt sinylé.) Malvin épen közeledett, hallotta, mit tárgyaltak itt s így támadta meg a kénytelen völegényt:

— Előbb az én női méltóságomat védjük meg, mama. Ah, uram, ön a legnyomorult . . .

De anyja félbeszakítja:

— Malvin, nézz el a pavillonokhoz, vagy az étterembe. Illik is a leánynak azt hallgatni, a mit anyja beszél!

Malvin kénytelen volt harczias szellemével visszavonulni, annál előbbre nyomult Sivárszky egyenest Komróczy úr, mint leggyöngébb oldal felé.

— Nos, uram, mit szól e tréfához? Farsang ez, vagy április? Sivataghy vagyok én? Vannak nekem gyémánt-jegygyűrűim?

— Elájulok! — fenyegetőzött Varjuváryné. Még ilyen bazárt soha!

De Komróczy úr hideg logikával locsolta fel:

— Hát Sivataghy Sivárszky úr? Sir alatt van ő? Bár ott volna! — gondolá hozzá. Hiszen eleven! Hasonlít Mimi valamely eszményéhez, ennyi ez egész, de az ő korában már minden férfi ahoz hasonlít. S a Sivárszky úr személyével ismét kompromittáljuk leányunkat, házunkat?

Az utolsó kérdést nejehez intézte, s ez kénytelen volt igazat adni neki. Nincs semmi bizonyíték. Utoljára az özvegynek szemére vetette, hogy mit

ábrándozik összevissza? úgy hogy ez megadta magát, de még az étkezőbe visszamenet is ezt hajtotta:

— De hidd el, édesem . . . a mit a szív súg . . .

Komróczy úr pedig diadallal mondá titkáranak:

— Lássá, ilyen ember vagyok én. Ugyan tépjük el már azt a kis irka-firkát! Ugy sincs rá szükségünk.

— Hogyne, — felelt készséggel a titkár, — összetépjük és tűzbe dobjuk, és pedig az eredetit! Mert az van itt.

— Azonnal!

— Mihelyt az angyali Malvint elvettük. Lágyítsa meg már most e márványkeblet!

Az első veszedelmet így kikerülve, egész könnyedséggel ragaszkodott Komróczy úr jobb karjába, s ők is fölnyomultak Komróczynéék után a buffet-hez, hol már a tudóssal s a szolgáló angyalokkal athlétáink és Szegfűszeghy, s a párbajban szerepelt urak is ott voltak s a többség pezsgőzött. Keöszméthy poharat ragadt.

— A bájos Malvinra, meg az ügyre! Győztünk, Sivárszky.

— Épen a tempo. A bor meg fogja adni a bátorságot, — gondolá Sivárszky s fogadván az

üdvözletet, koczintott balkézzel, mialatt kaczagva ingerkedett a fiukkal. Megható! Nem szeretem a nagyzást, urak. Tudtok is ti inni!

— Ez kihívás, barátom, kihívás! — felelt már fölmelegedve Keöszméthy. Pedig ő nem is győzheti úgy, mint mi, csak egyik kezével ihatik, tudod?

Lilla kisasszony töltögetett, Perghó, Czompó és Foncsor sorra koczintott Sivárszkyval, aztán az athléták sem tartózkodtak most, túlesvén a rendőri kalandon. Ujra s újra kihallatszott Keöszméthy hegyes hangja: »Köszönet, barátom, bájos Hébe! Éljen a nagy Komróczy, az ügy!« S mulattak tovább.

XXIX.

— Alig van egy pillanatom, barátom! — így szólt Malvin, amint a magánykereső Armanddal ismét összejött pavillonja előtt. Hisz látja, hogy mi történt, — folytatá haraggal mutatva Sivárszky felé. S ez embert még ki akarják menteni! Eddig se lettem volna neje, bosszúból se, most már kétszerte nem leszek.

— Esküszöm! — felelt Armand játszi komolysággal. -- De éppen atyja védi; uralkodik atyján. Tudnom kell, miért?

— Ne kérdjen ismét. Akaratlan árulója lehetnék.

— Megmentője lesz, ha fölvilágosit.

— Nem, nem is tudok semmit . . . Semmi titkom, a mit el kelljen hallgatnom atyámról.

— Ugy van, — helyeslé Armand, hogy ne lássék kényszeríteni a zavarba jött leánykát. Szakitson tehát nyiltan ez urral. Ekkor látjuk meg, mi telik tőle.

— De hátha, hátha! — szólt szemlesütve Malvin. Oh, ne kényszerítsen!

Armand megfogta a leányka kezét s legsúlytalanabb hangon veté oda:

— Komróczy úrnak legkedvesebb jelszava a magas érdekek. Nem valami politikai ballépés?

— Uram!

— Oh, én se teszem föl, — szabadkozék sietve Armand, — bár ma félre szoktak kacsintani, balról jobbra. Hiszen ez divatos szembaj, mint a trachoma, s ennek bizonylatával birhat Sivárszky?

— Atyám nem ilyen férfi! — szólt Malvin elpirulva. Föltevését se hallgatom meg.

És elfordult, bár szive sajgott atyjának bünvallomása alatt.

De Armand eltalálta: »Ez a szög feje!« Ép

ezért, gyermekekem! — fordult Malvinhoz. Bizony-nyal atyja ez ember csselfogásának rabja; hibásnak tartja magát, a miben nem az. Őt magát kérdem meg. Legjobb az egyenes út! Még jobb: — folytatá magában, — Sivárszkyt vallatom ki! Három ezrest alkalmazok... biztos tortura!

— Nem, nem! — veté ellen Malvin. Csak azt látná atyám, hogy én árulkodtam, én gyána-kodtam. Oh!..

— Adjuk meg hát magunkat tétlenül. Ön így Sivárszkyt el nem kerülheti, Viktor pedig Celesztint.

— Oh ég! — sohajtá előbb a leány, de hirtelen erélylyel tevé hozzá: Nem tudom, de más kötelesség, mint a gyermeké, már nem parancsol. De legyen nyugodt; Viktor, a büszke Viktor köze-líteni nem fog Celesztinhez. Erről tesztek!..

— Mit művel, gyermekekem?

— Megbosszulom csalárdságát!

— Ah! Hogy Viktort is sujtsa?

— Őt nem! Csak e szerelmes özvegyet, ki tiz évig gyászolt elvonultan, mint férfigyűlölő...

— Ah! — kiáltott Armand nagy meglepe-téssel.

— Eltemetve magát is. Azt se tudtuk: él-e?

— Tíz éve, mondá? — szólt közbe ismét Armand felvillanó örömmel.

— Embert és világot került, mintegy zárba rejtve, hogy most mint a lepke, annál vakítóbb fényüzéssel támadjon föl, ragyogjon, az egész világot kápráztassa el, főképp azok szívét, — kik mást szeretnek; de csak ezért, hogy hódítson s nem azért, hogy szeressen!... Én mást nem bántok, nem üldözök, csak a kedves nénikét, — de őt halálig!

Armand szívében leirhatlan tisztaságu fény kezdett derengeni. A leányka utolsó szavain már a legbűvölőbb ábrándokba merült. De Viktor fölrázta.

— A hú elefánt! — mondá csipősen. Ha Celesztin nélkül, hát Malvinnal. Jó estét szép rokon! — szólt bosszantásból Malvinhoz. Bocsánat, nincs itt Celesztin?

— Celesztin? Önnek jobban kellene tudnia.

— Tudja, — bizonyítá Armand. Különben üdv s testvériség, oh Viktor!

— Nincs szerencsém, uram.

— Meghisszük. Mért őrölsz két malomban?

— Én?

— Mi közöd hát hozzánk?

— Az, hogy utálok könnyelműségedet. S

rosszallom, hogy a szép rokon ily sokat jelentő emlékeket osztogat.

A virágra mutatott Viktor, a mit még keblén viselt Armand. Sőt most ajkához is emelte.

— Kérdőre ön nem vonhat, — szólt Malvin. És szivem szabad, uram.

— Ah? És Sivárszky úr?

— S ha nem megy hozzá? — kérde feleletül Armand.

— Csakugyan nem? Ujra nem?

— No, nem épen a kisasszonyon mulik, hanem Sivárszky úr nincs ama kellemes helyzetben. Mert megkerült egy régi lángja, kit nem is remélt.

— S ki ő?

— Ott, az a delnő! — Armand megmutatta Varjuvárynét megfogyatkozott bájaival. Régi, ah, nagyon régi szerelem!

Viktor majd elnevette magát, s erre még ingerültebb lett Armandra. Pedig ez a legjobb akarrattal biztatta:

— Ejh, hát mondjam-e, hogy Malvin kisasszonyt nem kényszeritik már »magasabb érdekek«, keze, szive szabad.

— Szabad? Tehát nincs jelentőség nélkül e

kis nefelejts? Igazán, örvendek. Mondják, hol találom Celesztint?

És ismét a csapodárság karjaiba készült dobni magát.

— Im, csak egyszer tanítám rá, hogy ne bizék, s a balga jól bevágta a rossz leczkét! Tanítvány, — sugta oda Armand, — én azt mondtam: csábítsd el a kit szeretsz, nem azt, hogy vedd el!

— És a mester? — fordult vissza merev hidegséggel Viktor. Én nem játszom szavammal s érzelmeimmel.

Armand nem kevésbé volt ingerült, de magára.

— Ördögöt! — szólt tünődve. — Ki sem kívánkozik a hálóból, a melybe én rántottam be!

De Malvin végét vetette a küzdelemnek, maga lépvén elő. A megtisztult elhatározás erélyével szólt, átható csengő hangon Viktorhoz és egyszerűen, most már fájdalma sokkal inkább büszkeségévé lett, hogysen elárulja:

— Hagyja el, uram. Szivemben is van büszkeség; ha nem volna, nem lett volna méltó önhöz, így pedig nem alázhatom önhöz. Hogy bánt velem? Csak addig voltam csillaga, míg a dicső nap föl nem kelt, hogy engem homályba borítson. Tőlem bűnnek vette, hogy kissé firkálok, itt szereplek; de

a szép Celesztin a főrendező, a szép Celesztinnek minden szabad! Ez nála mind erény, bámulatos tökély, és őt kész nőül venni, s boldog ha hozzá megy, legyenek boldogok hát! Nekem ilyen szív nem is kell soha!

Viktor szive rettentő zavarba jött, Armand triumfált, de ezt a nagy ellenállást még is sokalta:

— Nézze meg az ember! Hah, anyja lánya! Nem tágit ő sem. Helyesen, legyenek büszkék; legyünk büszkék mind a hárman!

Bundár közelített egyfelől, másfelől Celesztin, mint két ellenséges segédcapat. Bundár hamarabb lecsapott:

— Az ifjonez és leányzó vitában? Tehát még se lesz belőlök egy pár. Uram, — fordult Armandhoz, — így Celesztinamat se vehetem biztosra! Tovább nem várhatok.

— Csak reméljen, — csillapítá még egyszer Armand, — ön kénytelen remélni.

— Ön mókázik! — tört ki a lenyügözött tudósi düh Bundárból. Önről sohase tudni, mikor beszél komolyan.

Armand félre vonta s halkán mondá:

— Csak mikor önnel beszélek. Ismétlem, a bájos özvegy kizárólag öné.

A tudós önhittsége felett még mindig oly hatalma volt, hogy az rögtön hitelt adott s minden átmenet nélkül bókolt eszményének.

— Amen, — és hozsánna Madame, szép Sphynx!

A szép Sphynx észre se vette. Saját cselszövényét üzte tovább, s Viktorra mosolygott.

— Ah! itt minden igen szép! S lám, még a komoly Detrekőy is föl van virágozva, csak ön nincs. Nos adjon ennek egy kis helyet.

Keblén gyönyörű rózsák pompáztak, lazán oda tűzve, egy szálát Viktornak nyujtott belőlük.

Bundár, a ki már kezét nyujtotta a zsákmány után, hoppon maradva, végkép kikelt magából; nem mintha kétkednék a szép Sphynx szerelmében, hanem mert sokalta a próbáratevést.

— Botránykozás! Asszonyom, a kaczerkodás elegendő volt. Nem szükség az ifjoncz kitüntetésével elálatni a világot, ugy is kitudatván, hogy az birja a legszebb rejtvény kulcsát, a kit a régiségecskével kiválasztania kegyeskedett.

Ezzel diadalmas mosolylyal pillantott körül a társaság minden egyes tagján és előhúzta mellényzsebéből a medaillont és két ujja közt fölmutatva, azt Celesztin szemei elé tartá. A halálfőt, mely a nefelejtset harapja szüntelen.

— Hah! — kiáltott Celesztin megrázkodva. Előbb szemeivel kapaszkodott az érembe, majd odarohant s megkapta a tudós kezében. De aztán hirtelen el is eresztette s visszalépett, csak titkos bosszút szikrázó tekintetét vetette Armand felé.

Armand még kellemetlenebb zavarba jött.

— No, ezt megtette! — látszott mondani kétségbeesett röstelkedéssel. Viszont Celesztin lesujtó méltatlankodással suttogá:

— Armand... Detrekőy, ennyire vetemült! Szégyen!

— Hallgasson, az égre! — felelt vissza Armand s fennhangon fordult a meglepettekhez: Nos, Bundár úr fölfedezte nálam, pedig nem is sajátom, csak rám volt bizva... s mint szenvedélyes gyűjtő, azonnal...

— Lefoglalta a tudomány nevében! — bizonyítá előkerülve Komróczy úr is.

— Mert nekem volt szánva, — magyarázta ki a dolgot Bundár. Mért nem volt bátorsága egyenest hozzám fordulni, szép Sphynx? De tudjuk, mit jelent ez arany hieroglif, s Armand urnak köszönhetem, hogy előttem nem titok a titok... Köszönöm.

S egy áprilisi szerelmes hevével hintett csókot Celesztin felé.

— Mi ez? Nem értem! — suttogá a szép nő mind nagyobb zavarban, mely egyszerre uralkodóvá lett haragja fölött. És zavarát még növelte Viktor kérdése:

— Ez érem öné volt, Celesztin? . . . Mi kezd rémleni előttem? — töprengett magában s gyanuteltjesen kutatta Celesztin vonásait.

— Nos hát nézze, s mondjon le a reményről! — szólt Bundár s nagy bosszuvágygyal toltá Viktor arcza elé az érmet. De Armand oda ugrott s megakadályozta benne, hogy szemügyre ne vehesse.

— Ah! — kiáltott Viktor, homlokához kapott, s élesen fürkészte Celesztint.

A nő arczán a harag után végtelen keserűség áradt el. Előbb sötét volt, mint az éj, most halott-halvány lett.

— Armand, igen nemesen végezte feladatát!

— De hallgasson meg, asszonyom! — szólt Armand vigasztalhatlanul, s nem hogy magát mentse, hanem hogy a nő számára találjon ki menekvést. De Celesztint vissza nem tarthatta többé.

— Gyáva huzás ellenem, — sugta szinte szíszéggve rettentő gyűlöletében, — méltó önhöz. Ez a

férfi! De ezzel a kegyelemdőfést adta meg becsületének! Ah, de Viktor! Mit tegyek? — kérde aztán emelt hangon. Igen, önhöz kell fordulnom, hiszen a ki megvallja hibáját, bűnét, s annyira bánja, annak megbocsátnak. Im megvallom, mivel nem akarom, hogy gyanutlan, tiszta keblére egy fölödatlan vétkü szivet zárjon, megvallom s a mit barátja elég gyáva és nemtelen volt elárulni önnek, hogy egykor ő, egy pillanatra meglopta szerelmemet, de szivemet nem bírta soha!

A szenvedély elragadta a nőt, és zabolátlanul száguldozott vele.

— Boldogtalan, mit tett! — kiátott Armand, mig a körülállókat a jelenet váratlansága bilincselte le. És Armand Viktort igyekezett meggyőzni lázas nyugtalansággal:

— Ne hidd, nem, örültség! Ő téged szeret; de a mit mond, érthetlen játék, nem tudok róla, nem árulhattam el semmit!

— Hogyan? — kérde Celesztin elfult hangon, egyszerre eszmélve s még inkább magán kívül.

De minden késő volt. Viktor elfojtott felindulással, halkán kiejté e szót:

— Auróra!..

Auróra! Celesztin nem hallotta meg e szót,

ezt a nevet, mely szive regényének cziméül szolgálhatna. De nem érezte-e meg? Szívéhez kapott és rányomta kezét, mintha el akarná nyomni rohamos dobogását; s ugyanakkor lesütötte az előbb villámló, most már csak könnyel elfutott szemeket.

Armand odaszökött Bundárhoz s kiragadta kezéből az érmet.

— A titok csak önt illette s jövőre szólt, de ön nem őrizte meg. Ezt más nem látja meg, csak a kié!

És az érmet Celesztinnek nyujtotta, ki utána kapott s gyorsan elrejtette, a nélkül, hogy Armandra nézzen.

Bundár a merényletre egész kikelt magából.

— Visszaveszik? — kiáltá. Nem járja s nem is értem!

— Valóban én se e mesét, asszonyom! — fordult Viktor Celesztin felé, hogy jóvá tegye a látogatás előtt az árulást, a mit a nő hirtelenkedő haragból önmaga ellen követett el. De higyjem-e most már, hogy a mit nekem szerelméről mondott, komoly?

Celesztin fölvágta daczos, kevély homlokát, elpirult és mondá:

— Szeretni, én? S kit? Haha!

Pár lépést tett így, a magasba szegzett tekintettel, ingadozva, Armand felé. De aztán megfordult, lehajtott fővel elsietett a nagy pavillon emelvénye felé.

XXX.

A mulató fiatal urak nagy riadással üdvözölték Celesztint. Keöszméthy feléje emelte poharát:

— Itt jó az ügy . . . a lady patronesse, éljen! . . . Győztünk, Komróczy úr! . . . Fenéig, barátom!

A pezsgős poharak összecsendültek, Napoleon is fölemelkedett, pedig nehezen ment neki.

— Nekem, tisztelt ház, egy kérdés tolul ajkaimra . . . Egy toluló kérdés . . .

— Ne-nevetség! — dadogá Sivárszky egész hevült állapotban szintén fölkelve. És ha balkézzel emelem e poharat, nem emelem másért, mint a kiért jobb kezem balul járt, a kiért . . .

— Tudjuk, a kópé! — vágott közbe Keöszméthy. Éljen Malvin . . . az ügy.

Koczinottak és ittak újra, nem kis aggodalmára Komróczy úrnak. Előérzet-féle nyomást érzett.

— Ha Sivárszky nyelvét feloldja a bor, még kifecseg valamit . . .

— Hébe, Hébe! — tüzelte magát s a pajtásokat Keöszméthy a fürge Lillát jutalmazva. Éljen a legcsinosabb Hébe! S a Chateau Lafitte, Lafitty, Lafitty, — az ügy!

— Mi egy pohár ára, kisasszony? — kérdé Hurutka.

— Mi? mi? — felelt Lilla helyett Sivárszky. Mimi... ma mi... a mi oly édes, mint a bora! Egy csók, csók, csók!

S át akarta karolni a kancsó tündérét. Varjuváryné méltatlankodva sikoltá Komróczyné felé:

— Szemtelenség... A lányomat csókolni meg!

— Mért ne? felelt nemes páthosszal Sivárszky. A magasabb érdekek. Hát Napoleon ne éljen?... A jövő század mimi... mami... minisztere!... Fenékig! Sajátszerű! — fordult bizalmas mosolylyal Varjuvárynéhoz, — mily rózsaszínű Nagysám!... Phü, minő rózsaszínű a kert, kert! Bort! Pour la dame... éljen Nagysám! Azok a bikszádi szép napok!

A titkár már odáig volt, hogy csókot kezdett hinteni Varjuvárynénék.

— Mi ez? — jegyzé meg Komróczyné. Lám csak, a borban az igazság!... Ez botrány! Jer sétálni, Mimi! — mondá fölkelve, de még megfenyegette a jókedvű titkárt: No megállj, nézze meg az ember!

Szegfűszeghy ugrott elő, egy csomó friss lap-
pal. A fiatalság körülvette s el-elkapkodtak a pél-
dányokból.

— Nos nem akarják hallani? A bazár élő
rózsáiról!

— Kijöttek a versek? — kérdezte Miranda.
Nagyszerű!

— Halljuk! — kiáltozták nagy érdeklődéssel.

— Tehát, — kezdé a bazár-lap terjesztő,
környezetének meghajolva, első árusátor: írószerek,
tudják már. Tehát ...

Olvasni kezdte:

Ki ült be a papírsátorba,
Cikkét buzgón kínálva sorba?
Ah, a papírok levelin
Ő a királynő, Evelin!

— Nos? — kérdezte a versszakasz végén.

— Nagyszerű! — volt az egyhangu visszhang.
Jenő tovább szavalt:

Ah, ajkad ád a kis levélnek
Spanyolviasznál szebb pecsétet!
És mennyet zár le kebelin
Két rózsza-pecsét ... Evelin!

— Nos? — kérdé ismét a tetszést behajtandó.

— Igazán nagyszerű!

Csak Lilla kisasszony sugta gúnyosan Miranda fülébe:

— Haha! Spanyolviasz-kebel!

A költő folytatá s végzé:

Jertek papírért üzletéhez,
S minden levél szerelmessé lesz!
De a legfinomabb velin,
A maga bőre, Evelin!

A költő bókkolt, önérzettel körülmosolygott, kérdvén:

— Nos?

A taps kitört. Bravó! Remek! Gratulálok! — hangzott mindenfelől.

— Evelin, velin, barátom, nagyszerű! — mondá Keöszméthy, kezét megszoritva.

— Velinbőrű Evelin! — szólt ismét gúnyolódva Lilla, — gyönyörű! Hát rólunk mit irt?

De Szegfűszeghy felfujta magát. Az »irritable genus vatum« sértődött volt.

— Önök kinevették a költőt, bosszut állok, nem olvasom föl!

— De én kérem, Zelemér! — esengett Miranda.

— Kegyelem, Zelemér! — járult hozzá Lilla. Hát kezdje Celesztinnel!

— Megtiltom! — hangzott Celesztin szava. Nagy felindulást árult el. Egy lapot hozott kezében, összegyűrte s az asztalra dobta. Kérem, semmisítse meg a példányokat.

Mindenki elcsodálkozott s természetesen kezdtek a lapban keresni a botrányt. Zenő félelembe esett a neheztelésből.

— Esedezem, önről egy betű sincs.

Celestin felkapta a gyűrődött lapot s kimutatta benne az illető helyet:

— És ez: »A szép Céliméne?«

A vádlott ijedten hátrált, de ime, egyszerre vádlóként állott helyébe — Malvin.

A leány szintén reszketett, de a harczy kedvtől. Egész lényé kihívó bosszuvágyat lehelt.

— Te kényszerítettél folyvást, — mondá ironikusan nyájaskodva, — hogy irjak valamit. Hát irtam valamit!

Celestin előbb azt hitte, többé semmi sem lepheti meg; de e támadásra megdöbbsent. A mama is rosszat sejtve lépett közbe:

— Ez rettentő! Valami illetlenséget követtél el?

— Nem, mamám! Elolvasom, ítélj magad!

— Ne engedje, asszonyom! fakadt ki Celesztin.

— Igazolnom kell magam, felolvasom.

— Egy nőt nem lehet elnémitani! — szólalt meg Bundár is. Halljuk a szép Céliménet! A Sphynxet!

— Még se, nem! — mondá ravaszkodva a leány. Minthogy félsz, nénikém . . .

— Most már én is kivánom! — felelt daczosan az asszony.

Az általános »Halljuk!« eldöntötte a harczot. Celesztin most már szembe nézett a leánynyal, ez felnyitotta a lapot. Körülvették s a háttérben megjelent Armand és Viktor s együtt figyeltek, megkapatva a jelenettől.

Malvin nagy izgalommal látott az olvasáshoz. Szava élesen metszett, s még a gyöngéd liliumkar is, kinyújtott mutató-ujjával, mint egy Bellona vezéri pálczája sujtott az ellenség felé.

Igy kezdte:

A szép Céliménenek egy szive van,
De két szivkamarája.
Egyikbe a tudós tanár urat,
Másikba az ifju tanitványt zárja.

A szép Céliméne kamaráiban
A tanár ur és a tanitvány
Oly boldogan élt, — egyik a másikról,
Hogy szomszédok, nem is gyanitván!

A szép Céliméne szive ugy dobog,
De azt nem a szerelem csinálja.
Hanem mert a tanár úr a tanítványt
Meglépte ott s szörnyen examinálja.

Oh szép Céliméne! egy szived sincs,
Ha két szivet rabolsz el! Ez nem járja!
Oh bosszuló Ámor, add, hogy üresen
Maradjon mindkét kamarája! . . .

— Rossz vers, de igaz! — nyilatkozott legelőször Bundár, s utána titkon, vagy nyíltan kitört a tetszés. Bravó! Talál, talál! — suttogták egymásnak a szomszédok, míg Celesztin hideg közönyt mutatva, ajkait harapta.

— Nos, nem angyal írta ezt? — kérde Armand Viktortól. Tapsolj neki, — ugy!

Sivárszky nem maradt el a kárörvendőktől, Komróczy úr felé nyujtá poharát nevetve:

— A kamara pompás! Kedves papa, a kettős kamara-rendszer éljen!

A taps és zaj kitombolván, Celesztin ideges gúnynyal lépett Malvinhoz, kezét nyujtva:

— Köszönet, Malvin, nagyon sikerült.

S magában ezt gondolta:

— Egy leány csak oly nemes bosszura képes féltésből, mint ama férfi szerelemből!

Itt Armandra tekintett, de legott Viktorra tért át:

— És Viktor, önt is elragadta e mű, látom. Nos, ne ingadozzon ismét . . térjen meg Malvinhoz megint. Ily siker méltón hódítja vissza!

Viktor nem akart, nem tudott szólni, de igen Malvin.

— Jó nénikém, — kezdé bátran — gúnyolja sikeremet? Ön léptetett föl, de tudom, hogy lantom fűz és megbuktam. Most tehát prózába kezdek. Ön szép, de tette nem hasonlít önhöz s visszont az én tettem sem az önéhez. Hűtlen én nem voltam, mint ön és ő, önök tehát méltók egymásra, de rám? . . . Legfőbb diszem, hogy így magamra hagytak. S most már jó mulatást, szép ünnepeltetést!

Meghajtotta magát s menni akart. Celesztin eléje állt a legcsalább és legfenyegetőbb mosolylyal:

— Ugy? . . . S lássuk csak, hogy a kis galamb mit rejt szívkamrájában? Adja ide levelét — fordult Sivárszkyhoz — hadd lássa, Viktor, amit önnek irt menyasszonya.

— Ah, szeretetreméltó eszme! — kiáltott Sivárszky, míg kabátja belső szobéba nyult s keresgélt benne. Ez a golyó találni fog — hol is van? Van itt egy keményebb töltés is a medvére, lássa?

S kivett két levelet, de ezt hajtva: Négy van,
— négy levél — csak három . . . Tessék!

A nézők ujabb ámulatba estek, Celesztin átvette a neki nyújtott egyik levelet s Viktornak adta:

— Olvassa. E dal is két kamráról szól; csak-hogy a költő önmagát énekli meg.

— Add ide! — mondá Armand, s elakarta kapni.

— Bizonyosat kell tudnom . . De nem!

— Igen, én irtam. Atyám kívánta, hogy ez embert kiméltre birjuk! — szólt Malvin Armand-hoz, s megvetően nézve Sivárszkyra.

Armand és Viktor egyszerre pillantottak a levélbe, s egyszerre néztek fel belőle. De földerülve s nagy elcsudálkozással.

— »Kegyelmes uram!« . . — tagolóá Viktor. Önnek szól ez? — kérdé Sivárszkytól. — Ah, Malvin, bocsánat!

— Mi ez? — töprengett Celesztin nem kisebb meglepetéssel. Mig Armand megfejtett mindent:

— Hisz ez Komróczy úr szerelmes levele! Egy kis főispánságot kér ő exczellenciájától.

— A levelem! — üvölté elképedve Komróczy úr, s k**é**péből k**í**kelt, szem**e** f**enn**akadt. A levelem! Rabló! Fogjátok meg!

De őt kellett megfogni, míg Sivárszky a pezsgőtől hülyén Armandhoz ment s elakarta venni tőle.

— Pardon az enyém! Valami gazkópé elcserélte... Ide vele.

— Ohó! — kiáltá Armand háta mögé dugva a levelet. Hatalmas styl, főispán úr. Mindjárt elárulja a hajthatatlan pártvezért...

Komróczy úr merevsége szánandóan oda lett. Mintha gerinczét kivették volna. S összehajlott, mint egy becsukott tollkés, úgy, hogy Armand mellényzsebébe dughatta volna az éles pártvezért.

— Fiaatal barátom, — könyörgött, de nevetéssel ellensúlyozva, — csak testgyakorlat... Éljen a lelkes fiatalság!... Tépjék szét! Legalább nőm előtt ne! — sugta hozzá most már a legkomolyabban.

De neje figyelmessé lett...

— Valami gyöngéd vallomásod? Kérem csak! Elkapta a hátmögé rejtett levelet s átfutotta.

— Főispáni szék? ... No, Gáspár, tisztelem a te hajthatatlanságodat!

A leleplezés szemtanui közül Armand vette föl a vezérszerepet s üdvözölte a hőst:

— Szerencsét kívánok, uram. Csinos szemfényvesztés, a mit ön üz. Politikai rigorozitása, a

jótékonykodás, puritánság mind lelkes önérdek. Demokracziója pedig több mint amerikai, de tiszta humbug. A közügy színe ~~elő~~ rejtett önérdek egy sár-örvény uram. S látja, hova jutott ön?

Komróczy úr érezte, hogy tönkre ment, de nem akarta kimondani a csődöt.

— Uram! . . . Itéljenek csak, büszkén vallhatom be egykor: magasabb érdekekért cselekedtem!

— Az ügy, barátom, az ügy, mi? — támogatá Keöszméthy.

Sivárszky is érezte a mámor gőzében, hogy most az ő számításai alól is kiszaladt a föld. De csak zavarosan eszmélt, s jót-rosszat összekeverve, tolta poharát Komróczy úr felé:

— Az ügyért, fenékgig! Éljen a pártatlan pártvezér, a korrupczió ostora, a főispán! Szervusz.

Komróczy úr pedig kezdte érezni, hogy mindent veszve is nyert valamit: ez ember lidércnyomásától megszabadult. És tenyere viszketni kezdett. De neje fürgébb volt.

— S maga még itt van? — riadt rá Komróczyné. Talán leányom kezét kéri? Kap mindjárt olyan tenyeret! . . . Nézze meg az ember!

S az anyai kezek megvillantak a gavallér arcza előtt, és ez — bizonyára méltán neheztelve

— jónak is látta kissé visszahuzódni. De még nem adta meg magát.

— Nagyon kedves, asszonyom. Adieu, boldog Viktor. Ez a kis levél lesz utlevelem.

Kivette a másik levelet, és sarkánál fogva felmutatta.

— Kérem a levelet! — szólt Armand.

— Megható. Ha karóba huznak se.

— Visszakapja a három ezer forintot, — sugta oda Armand, — kötéltre.

Sivárszky fitymálón duzta föl orrát, aztán kérdé

— Hol van? Addsza-nesze!

És tultéve kezét a kötéleken, átadta a levelet s zsebrecsúsztatta a pénzt.

— Igy! — szólt Armand s a levelet Malvinnak nyújtotta át. Az öné, kisasszony.

De Malvin nem akart utána nyulni. Mégis elfogadta, hogy Viktornak adhassa.

— Viktor, ön előtt nincs zárt levelem.

S a vándorló levél az ifju kezébe került, honnan széttépve hullott a földre.

Sivárszkyt csak nem hagyta el jó kedélye.

Ujra a pezsgőhöz nyult:

— Egy pohárkát az ifju párra! Én nem tu-

dom, olyan rózsapiros itt a lég... Pfüh, de meleg van idebenn.

— Nos, tisztelt uram, — biztatta aggódón Armand, — jó lesz egy kicsit friss levegőre menni. Kísérje ki magát! — tevé hozzá igen előzékenyen.

— Nagyon kedves! Pfüh! Elutazom Spanyolországi birtokaimra. Legyen szerencsém! — fordult a nők felé. De milyen rózsaszín!..

Le készült ülni, midőn egy rémlátomány lebegett felé s kitárt karokkal készült őt átölelni. Varjuváryné volt és szólt:

— Sivataghy, én kegyeddel utazom!...

Ez hatott.

— Nagyon kedves! — hebegé Sivárszky kijózanodva és hirtelen elrohant.

XXXI.

— Elvitte az ördög! — hálálkodott Komróczy úr. — Mintha mégis megkönnyebbültem volna.

— De többet nem közügyezünk, nem bazározunk! — riasztott rá neje. A család, uram, ez lesz a fő. Otthon jótékonykodjék, s majd én leszek hajthatatlan!

— Igen, a család, — szólalt meg Viktor, ki

már a leányka kezét tartá kezében. S hadd vigyem innen én is családunkba ez angyalt. Adja ránk, asszonyom, áldását.

— Még egyszer? Nézze meg az!...

A mondat vége anyai ölelésbe olvadt. S az ifju pár boldogságából Bundár is bátorságot merített. Szokott jelentős mosolyával kacsintott Celesztinre:

— Szép Sphynx, nekem is van szerencsém megkérni. A kis arany jószág ugy is elmondta a világnak titkunkat. Aztán asztalhoz.

Celestin néma küzdelmekbe merült. Nem is hallotta a tudóst. Viktor szólt hozzá gyöngéden:

— Celestin, menjen férjhez ahoz, a kit szeret.

Most eszmélt a nő s fájdalmas gúnynyal felelt:

— Miért ne? Egyszerü hölgycsere, ugy-e, mint a quadrille utolsó jelenetében? Haha!...

Viktor még halkabban mondá:

— De hiszen Celestin csak játszott velem, Armand pedig még mindig imádja Auróráját... Nos?

Celestin Viktor arczába merité tekintetét, a küzdelemben megrándultak vonásai.

— Nem, nem! — rebegte végre.

Armand figyelemmel kísérte mindezt, és higgadt megnyugvással szólt:

— Ne folytasd, — vége. A mi történetünknek vége, asszonyom, mi elvesztünk egymásra nézve; a mit el nem nyelt a tenger, eltemette az idő. Menjen hozzá e derék férfihoz, — s itt Bundárra mutatott, s halkán folytatá: legalább eltemeti a gyantut, a mit maga keltett föl... És most isten önökkel.

Könnyűd mozdulattal üdvözölte az egész társaságot. De Viktor megkapta kezét.

— Megállj, csak nem távozol?

— Kis időre, — felelt Armand szinte vidáman. Dolgom van, — azaz itt nincs dolgom, dolgot megyek keresni.

— Ah, értem! mondá. Viktor Malvinnak. Semmi egyebe, mint szegénysége és büszke lelke. De szereti Celesztint, már régen szeretik egymást. Armand, barátom, most, mikor boldogságomat látod, most hagysz el? Akkor nem is szeretsz!

Armand megállt, s szomorkás mosolylyal felelt:

— Hiszen te mondtad, hogy hűtlen barát vagyok s nincs is rám szükség.

— Megálljon, uram! — szólt Bundár is meghatottan. Ha tudományra szorulna, nálam mindig szívesen látjuk. Nőm, a megfejtett szép Sphynx, ha

az éremre tekint, mindig tudni fogja, hogy mivel tartozik önnek!...

Armand még erre sem indult meg. Viktor ismétlé kérését:

— Maradj családom tagja; én kérlek, Malvin kér, nőm. Várd be legalább esküvőnket.

— Ön volt leghívebb gyámolóm, — szólalt meg most a csengő tisztaságu hang, — s egyedül hagy ezzel a csúf Viktorral?

A távozó férfi egész szeretét sugározta most a leányra, mint nyugodni készülő nap.

— Oh, kisasszony, ön nem tudja: de én ön ellen is képes voltam vétkezni, mert nem ismertem; s ön a hitetlenbe új hitet, a gyűlölködőbe új szerelmet öntött. Nem! Mindazon javakat, a mivel a szülőföld elhalmozott gazdagon, a mit az apák hősiség és szorgalom árán szereztek, elszórtam odakinn; és most haza jöjek, koldulni a szegény hazától, melyet magam is segitettem szegényebbé tenni? Elég tékozló fia van az anyának! Kérjek tőle hivatalt, élősködjem a kiéhezetten, zsákmányoljam ki születési előjogomat, összeköttetéseimet, folyamodjam főispánságért?.. Nem! Vissza oda, a hol elvesztegettem a kincseket, vissza oda — szerezni! Át még egyszer az oczeánokon, — de most uti-

társ nélkül! Egyben gazdagabb vagyok: okulásban, s egyet nem hagytam el: az érzetet, hogy az előttünk szent földnek vagyok röge, melyet dobjanak bár az égre, ide visszahull. Semmit se viszek el mástól, — csak ezt a virágot. Légy boldog. Ha a férfi munka visszaszerezte, a mit az ifju könnyelműség elvesztegetett: akkor újra meglátsz s meg fogom csókolni gyermekeidet. Isten önökkel!

Amint Armand el akart menni, Celesztin elébe lépett. Töredezve kiáltá:

— Armand! . . . Megálljon . . .

Armand összerendezve fordult meg. Szinte félelem szállta meg e hangra, de meglepetése elragadtatásba ment át.

— Ah! — sohajtá s pár pillanatig némán néztek egymásra.

A megbékélt ifju pár egymáshoz hajolt, Viktor valamit sugott Malvin fülébe, a többiek, Komróczyék és Bundár összenézve igyekeztek kitalálni Armand és Celesztin szerelmi helyzetét.

Malvin tájékozódott legelőbb. S most még boldogabb volt.

— Ugy! Édes Celesztin! bocsáss, bocsáss meg! Te szereted őt, — szeresd hát s ne engedd el!

— Önnel megyek! — szólalt meg Celesztin

megettörve elfogódottságát, szenvedélyesen, nem is hallva Malvint. Önnel megyek. Legyen bár koldus, — imádni fogom, s átkoldulom önnel az egész világot. És büszke és gazdag leszek, mert ön a becsületes szivü férfi, — s én, az egykor szeretett nő, az ön nője leszek, ha elfogad, ha megbocsát, vagy szolganője, kísérő árnya, ha eltaszit, — Armand!

Megtörtén, lehajtott fővel maradt mozdulatlan, várva ítéletét.

Armand ugy érezte, egy egész világ dobog keblében szív gyanánt.

— Álmodom még? — szólt álmélkodva, s nem mervén arra tekinteni. Oh Istenem! ... Auróra, feltaláltam önt? Ön, ön megbocsát?

Viktor sietett az ügyet előmozdítani.

— Nincs mit megbocsátani! Nos, nézz vissza és maradj ő vele!

Celesztin lépett Armandhoz. Azok a színjászó szürke szemek oly kékek voltak, mint az ég, s mélyek és mosolygók, mint a tenger; de a menny felhőtlen boldogságot ígérő, és a tenger örvény nélkül, enyhe kikötővel.

— Szeretem, örökké szerettem! És mindig vártam, de azt hittem, megvetése egyszerre született szerelmével, és elfelejtett ... és most újra elhagy? ..

— Oh! — sohajtá Armand megragadva a nő kezét. Csak önt kerestem mindenütt, — téged csupán!

Megcsókolta kezét, míg a nő kebléhez hajolt.

Csak Bundár nem volt boldog, s nem tudott megnyugodni.

— Ez misztifikáció! A Sphynx így van megfejtve? Világutazó, ő megcsalt. S hát az én éremem, szép Sphynx?

Igen! Még az érem nem jutott helyére. Celesztin — a tudós nagy várakozása közt — elővette a mulandóságot jelentő kis arany halálfőt, mely foga közt a nefelejcsét tartja, a mi a szerelem halhatatlanságát jelenti.

— Armand, — öné volt, csak öné lehet!

Armand ajkához szoritotta Celesztin kezével együtt.

— Hah, a Sphynx meg van fejtve! — kiáltott fölfedezői örömmel a tudós.

— Én nem értem, de annál jobb! — mondá Komróczyné. Szerencsét kívánok.

— Én sem értem! — zúgolódott ismét Bundár. Egy tudóst így luddá tenni! Menjünk enni!

Komróczy úr eközben azt hitte, hogy már elfelejtették »multját«. Előtérbe lépett, s nejéhez szólt jelentősen:

— S a végrendelet? . . .

Komróczyné e szóra egy kis felindulásba jött. Tünődni kezdett, de csakhamar készen volt határozatával, s azt nagy szigorúsággal nyilvánította:

— Vannak jogesetek, mikor csak gazemberek kapaszkodnak a törvénybe. Nézze meg az . . .!

Komróczy úr meglapult. Még Napoleon úr, képviselő fia is így szólt:

— Csatlakozom! . . . Így is minden *en famille* marad.

— — — — —
Keöszméthy nyargalt hozzájuk sokatmondó arczczal.

— Nos, — kérde Komróczy hirtelen, mintegy rögeszméjébe esve vissza, — hogy áll az ügy? jönnek a miniszterek?

De Keöszméthy elsavanyodva felelt:

— Egyelőre csak az államügyész. Az ügy, az ügyész!

— Az államügyész? — hangsúlyozta Komróczy nagy neki melegedéssel. Sorfalat, uraim!

De Keöszméthy már nyíltan csipősködött:

— Kár lesz, főispán ur! Államügyész annyit jelent, hogy a cikkért, azért a tegnapi mérges cikkért, sajtópört tetszik kapni.

— Még ez is? — sóhajtá Komróczy úr leverten. Ime, következetesen csak a magasabb érdeket szolgáltam, most már sem felfelé, sem lefelé nem vagyok kormányképes. Különben — tette hozzá vigabban és ravaszul — az esküdtszék ugy is fölment, ha a kormány a panaszos . . . Fiatal barátim, — végzé emelt hangon, nemes szónoki lendülettel a szétoszlott hívek felé, — azért mégis őrizzék meg politikai meggyőződéseket szeplőtelenül, — s félre fordulva így fejezte be: — hogy egykor drágán adhassátok el!

Bartók Lajostól

az Athenaeum kiadásában megjelentek:

Erdőzúgás.

Költemények.

Diszes borítékban. — Ára 1 frt 50 kr.

Erzsébet Királyné.

Történeti dráma 5 felvonásban.

Diszes borítékban. — Ára 2 forint.

OSZK

Országos Széchenyi Könyvtár

